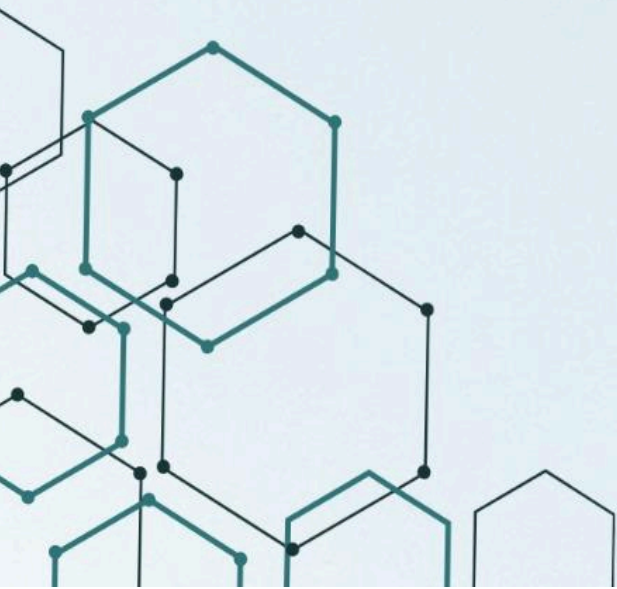

BEYLİKLER DÖNEMİ

**GÜNDEM MADDESİ:
SERBEST GÜNDEM**

KOMİTE SEKRETERİ: RAMAZAN YANDI

İçindekiler:

1. Genel Sekreter Mektubu
2. Komite Sekreteri Mektubu
3. Komite Hakkında
4. Komite Prosedürü
  - 4.1. Ad Hoc Prosedürü
  - 4.2. Kriz Prosedürü
    - 4.2.1. Direktif Prosedürü
      - 4.3.1. Kişisel Direktif
      - 4.3.2. Ortak Direktif
      - 4.3.3. Komite Direktifi
      - 4.3.4. İstihbarat Direktifi
      - 4.3.5. Mutlak Gizli Direktif
      - 4.3.6. Basın Bildirisi
    - 4.2.2. İlerleme Raporu
    - 4.2.3. Acil Durum/Kriz
    - 4.2.4. Etkili Direktifler Yazma Sanatında Ustalaşmak
5. Hilal-Haç Mücadelesi
  - 5.1. İslam Yayılma Savaşları
  - 5.2. Arap-Bizans Savaşları
  - 5.3. Selçuklu-Bizans Mücadeleleri
6. Dönemin Önemli Devletleri
  - 6.1. Haçlı Devletler
    - 6.1.1. Bizans İmparatorluğu
    - 6.1.2. Kutsal Roma İmparatorluğu
    - 6.1.3. İtalyan Devletleri
      - 6.1.3.1. Venedik Cumhuriyeti
      - 6.1.3.2. Ceneviz Cumhuriyeti
    - 6.1.4. Fransa Krallığı
    - 6.1.5. Gürcü ve Ermeni Krallıkları

6.1.5.1. Gürcistan Krallığı

6.1.5.2. Kilikya

6.2. Müslüman Devletler

6.2.1. Selçuklu İmparatorluğu

6.2.2. Fatımiler

6.2.3. Ortadoğu'daki Müslüman Direnişleri

6.2.3.1. Antakya'daki Yerel Müslümanlar ve Türk Beylikleri

6.2.3.2. Suriyeli ve Filistinli Müslümanlar

6.2.3.3. Kudüs'teki Müslümanlar

7. Anadolu Beylikleri Hakkında Genel Bilgi ve Haçlı Seferlerindeki Rolü

7.1. Çaka Beyliği:

7.2. Danişmendliler Beyliği

7.3. Saltuklular Beyliği

7.4. Mengücekliler Beyliği

7.5. Dilmaçoğulları Beyliği

7.6. Çubukoğulları

7.7. Anadolu Selçuklu Devleti

8. Haçlı Seferleri: Sebepleri, Süreci ve Sonuçları Üzerine Kapsamlı Bir İnceleme

8.1. Haçlı Seferleri'nin Başlama Sebepleri: Dinî, Siyasi ve Ekonomik Faktörlerin Etkisi

8.1.1. Tetikleyici Sebepler

8.1.1.1. Dini Faktörler

8.1.1.1.1. Hristiyan Misyonerliği

8.1.1.1.2. Misyonerliğin Tanımı ve

Tarihsel Bağlamı

8.1.1.1.3. Misyonerliğin Haçlı

Seferlerindeki Rolü

8.1.1.1.4. Papalık

8.1.1.1.5. Papalığın Yetki Arayışı

8.1.1.1.6. Birinci Haçlı Seferi'nin

Fitilini Ateşleyen Kutsal Şehir: Kudüs

8.1.1.2. Ekonomik Faktörler

8.1.1.3. Siyasi Faktörler

8.1.1.4. Kilit Nokta Clermont Konsili

8.2. Birinci Haçlı Seferi: Kudüs'e Giden Yolun Kanlı Serüveni

8.2.1. Orduların dağılımı ve ordular hakkında genel bilgiler

8.2.1.1. Haçlılar

8.2.1.2. Beyikler

8.2.2 Kudüs Yoluna Giden Savaşlar

8.2.1.1. Haçlılar

8.2.2.2. Bizans İmparatorun Batı

Anadolu Seferi

Uygulamaları

8.2.2.3. Haçlıların İç Anadolu'daki

Uygulamaları

8.2.2.4. Kilikya Bölgesi'ndeki

8.2.2.5. Haçlı Ordusunun Bölünmesi ve Tankred ile Baudouin'nin Yer Edinme Mücadelesi

8.2.2.6. Urfa'nın Ele Geçirilmesi ve

Hukukî Konumu

8.2.2.7. Antakya'nın Durumu

8.2.2.8. Kudüs'ün Haçlılar Tarafından

alınması

8.3. I. Haçlı Seferi: Kudüs'ün Fethi ve Beylikler Üzerindeki Derin İzler

9.Kaynakça

1. Genel Sekreter Mektubu

Sayın Katılımcılar,

Sizleri Model Türk Devletleri Teşkilatı 2025 Konferansımızda görmekten büyük bir onur duyarım.

Bu sene ikincisi gerçekleştirilecek olan bu konferansta Türk dünyası liderlerinin, diplomatların ve

uluslararası karar vericilerin rollerini somutlaştırma ve simüle etme şansına sahip olacak ve bunu

yaparken eleştirel düşünme, müzakere ve topluluk önünde konuşma gibi temel becerilerinizi

geliştireceksiniz. Dahası, güncel küresel meseleler hakkında daha derin bir anlayış kazanacak, Türk

Devletleri Teşkilatı yapısını daha yakından tanıyacak ve ortak geçmişimiz hakkında araştırmalar

yaparak akademik ve profesyonel uğraşlarınızda size hizmet edecek bilgiler kazanacaksınız.

Sekreterliğimizin seçmiş olduğu birbirinden güzel komitelerde deneyiminizi güzelleştirmek ve

kolaylaştırmak için burada olan akademik ekibimizle unutulmaz bir konferans yaşayacaksınız.

Umarım ki konferansımızda sunacağınız değerli fikirleriniz günümüzde olan ve gelecekte olabilecek

problemlere çözüm olacak ve sizlere de yeni bakış açıları kazandıracaktır.

Bu yolculuğun bir parçası olduğunuz için teşekkür ederim.

Sevgi ve saygılarımla,

Muhammet Gökhan YILDIZ

Model Türk Devletleri Teşkilatı Genel Sekreteri

gokhan.yildiz@mtdt.com.tr

2. Komite Sekreteri Mektubu

Model Türk Devletleri Konferansı'nın değerli katılımcıları, sizi Özel Komite:Beylikler Dönemine karşılamaktan onur ve büyük bir mutluluk duyuyoruz. Bu çalışma kılavuzu boyunca, tarihin akışını anlayıp yeniden canlandırmakta özgür olduğunuzu ifade etmek amacıyla çok çalıştık.Tarihin tozlu sayfalarını karıştırırken hem tarihi öğrenip kendinizi geliştirmeniz hemde eğlenmeniz amaçlanmıştır. Yapısıyla delegelerin hedeflerini ve tutkularını asla engellemeyecek bir komite tasarlamak ve oluşturmak istedik, bu nedenle beylikler Dönemini oluşturduk. Size uygulanabilir herhangi bir eylemi gerçekleştirme fırsatı sunacağız ve sağlayacağız; bu nedenle, komiteye katılmadan önce sizden tek istediğimiz çalışma kılavuzlarını dikkatlice okumanız ve ardından yaratıcı fikirlerinizi şevkle birlikte komiteye getirmenizdir.

Bu komitenin yapısı gereği, önceki MUN ve Çalıştay deneyimleriniz veya mevcut prosedür bilginiz ne olursa olsun, bunu yaparken başarılı olabilir, öğrenebilir ve en önemlisi eğlenebilirsiniz. Bu nedenle, yeni şeyler denemekten, başkalarıyla etkileşim kurmaktan veya bizimle iletişime geçmekten korkmayın. Bu komiteyi benzersiz bir deneyim haline getirmek için elimizden gelenin en iyisini yapacağız, bu yüzden başladığında rahat hissedin ve komitenin keyfini çıkarın.

Komite Sekreteri Ramazan Yandı (+90 552 526 30 36)
-ramazanyandi15@gmail.com-

3.Komite Hakkında

Beylikler Dönemi Komitesi, 1090 yılından itibaren Türklerin Anadolu'ya yerleşme ve bölgeyi Türkleştirme çalışmalarına karşı Bizans İmparatorluğu'nun çağrısı üzerine Papa II. Urban'ın başlattığı I. Haçlı Seferi'nin nedenlerini, savaş durumunu ve sonuçlarını anlamak amacıyla oluşturulmuş bir araştırma ve inceleme komitesidir. Komite, dönemin sosyal, kültürel, dini ve askeri koşullarını dikkate alarak, Haçlı Seferleri'nin arka planını detaylı bir şekilde incelemeyi hedeflemiştir. Bu süreç, özellikle Bizans İmparatorluğu'nun zor durumu, Türklerin Anadolu'daki ilerleyişinin yarattığı tehdit ve Batı Hristiyan dünyası ile Doğu Ortodoks dünyası arasındaki ilişkilerin gerilmesi gibi faktörleri kapsamaktadır.

Dönemin önemli beylikleri ve devletleri, Haçlı Seferleri'ne karşı çeşitli stratejiler ve önlemler almış, aynı zamanda kendi iç durumlarını güçlendirmek için bir dizi reform gerçekleştirmiştir. Bu beyliklerin ve devletlerin, Haçlı Seferleri'nin etkileri altında gelişen sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasi durumları, dönemin dinamiklerini daha iyi anlamak açısından kritik öneme sahiptir. Haçlı Seferleri'nin başlangıcıyla birlikte, bölgedeki Türk beylikleri ve İslam devletleri, Batı Avrupa'dan gelen tehditlere karşı savunma pozisyonu alırken, aynı zamanda iç yönetimlerini de güçlendirmeye yönelik adımlar atmışlardır.

I.Beylikler Dönemi Beylikler haritası

4.Komite Prosedürü

4.1.Komite İşleyişi

Yoklama: Her resmi oturumun başlangıcında Oturum Başkanı ve yönetim ekibi tarafından hazır bulunan delege ve temsilcilerin durumları kaydedilecek ve gerekli çoğunluk belirlenecektir. Yoklama alfabetik sıra gözetilerek gerçekleştirilecektir. Delegeler durumlarını "Mevcut" veya "Mevcut ve aktif" olarak belirtmelidir. Durumlarını "Mevcut ve aktif" olarak belirten delegeler, esaslı oylamada çekimser kalmalarına izin verilmeyeceğini kabul etmelidirler. Yoklama sırasında komitede bulunmayıp sonradan katılım sağlayan delege veya temsilciler komite yönetim ekibine kendi durumlarını "mevcut" veya "mevcut ve aktif" şeklinde mesaj kağıdıyla bildirmelidir aksi halde sorumluluk delegeye aittir

Tanıtım Konuşması: Kongrenin ilk günü, ilk resmi oturumun başında yapılacak olan konuşmadır. Esasen Fransızca kökenli "Tour de Table" teriminden gelir ve "masanın etrafında dolaşmak" anlamını taşır. Tanıtım ve açıklama prosedürüdür. Komite içinde bulunan bütün temsilcilere tanınan, yapıma zorunluluğu taşıyan bir ve tek konuşmadır. Konuşma içeriği olarak temsilcilerin basitçe komiteyi selamlaması ve kendi politikalarını özetlemeleri ve temsil ettikleri konumu basit bir şekilde duyurmaları ve tanıtımları esasına dayanır. Gerçekleşecek olan kongrede açılış konuşması süresi Genel Sekreterlik tarafından 1 dakika olarak belirlenmiş ve nihaidir.

Önerge: Önergeler genel konuşmacı listesi konuşmaları yapıldıktan sonra Oturum Başkanı tarafından oturum önerge kabulüne açıldıktan sonra tartışma konusunu belirlemek için kullanılan terimdir. Oturum Başkanının önerge kabulüne başladığını bildirmesinin ardından önerge vermek isteyen delegeler masalarında bulunan plakartı kaldırarak söz hakkı ister ve komite yönetim ekibinin seçmiş olduğu delege önergesini soru içermeyen bir cümle şeklinde sesli bir şekilde ibraz eder. Önergesini bildiren delege, önergenin ardından tartışmayı hangi oturum türünde gerçekleştirmek istediklerini (Moderatörlü Oturum, Yarı Moderatörlü Oturum veya Moderatörsüz Oturum) toplam tartışma süresini ve eğer seçtikleri oturum çeşidi moderatörlü Oturum ise kişisel konuşma süresini belirtmek zorundadır. Bir oturum en az 5 (beş) dakika en fazla 20 (yirmi) dakika olabilir. Oturum Başkanı ve yönetim ekibi istedikleri sayıda önerge alma hakkını saklı tutar. Bu önergelerle beraber komitede Yarı Moderatörlü Oturum ve Moderatörsüz Oturumdan yürüyecektir.

Önerge Oylaması: Önerge oylaması komite yönetim ekibinin önergeleri aldıktan sonra yapmak zorunda olduğu bir oylama çeşididir. Bu oylama çeşidinde delegelerin yoklamada durumlarını nasıl belirttiklerine bakılmaksızın oy kullanma zorunluluğu vardır. Eğer birden fazla önerge var ise süre bakımından daha fazla delegenin konuşmasına olanak sağlayacak önerge ilk olacak şekilde önergeler sıralanarak oylanır. Bir önergenin geçmesi için çoğunluğun sağlanması gerekir (%50+1) Eğer herhangi bir delegenin çekimser kaldığı görülürse Oturum Başkanı ve komite yönetim ekibi üyeleri oylamayı tekrar başlatır.

Moderatörlü Oturum: Moderatörlü oturumların temel amacı, tartışmanın ve önerilerin kritik anlarında tartışmayı kolaylaştırmaktır. Bu oturum çeşidinde delegeler

Oturum Başkanı ve yönetim ekibinin yönlendirmesi ve izni ile sırayla, yerlerini terk etmeden konuşurlar. Başlatılması için delegelerden birinin önerge sunup bu önergenin kabulü gerekmektedir. Verilen önergede toplam süre ve bireysel konuşmacı süresi belli olmalıdır. Konuşma yapan delege, bireysel konuşmacı süresi bitmeden konuşmasını bitirmelidir. Delegenin son 10 (on) saniyesi kaldığında yönetim ekibi tarafından delegeye haber vermek için masaya 1 (bir) kere vurulur, son 5 (beş) saniyesi kaldığında ise masaya 2 (iki) kere vurulur. Konuşmacının süresi bittiğinde ise yönetim ekibi tarafından devamlı olarak masaya vurulur. Ayrıca moderatörlü oturumda konuşulan her şey kararnameye eklenebilir.

Moderatörsüz Oturum: Moderatörsüz oturumların temel amacı; moderatörlü oturumda sunulan çözümler üzerine konuşulması, konuşulanların özetlenmesi veya çözüm kağıdı yazılmasıdır. Bu oturum çeşidinde delegeler istediği şekilde gündem maddesi üzerine konuşabilir, yerlerini terk edebilir ve kararname yazmak için elektronik aletlerini Oturum Başkanı gözetiminde kullanabilirler. Bir önerge ile sunulur ve kabul edilir. Bir Resmi Oturuma Moderatörsüz Oturum ile başlanamaz. Bir Moderatörsüz Oturum en az 5 (beş) dakika en fazla 20 (yirmi) dakika olabilir. Moderatörsüz Oturum önergesinin geçmesi için en az %50 +1 oy gerekir.

Yarı Moderatörlü Oturum: Yarı moderatörlü oturumların temel amacı, karşılıklı söz hakkı doğan tartışmaların sekteye uğramaması veya çözümlerin hızlı bir şekilde verilmesidir. Bu oturum çeşidinde delegeler önerge ile ilgili konuşmalarını yerlerini terk etmeden ayağa kalkarak Oturum Başkanından izin beklemeksizin yapabilirler. Delegeler diplomatik nezaket kurallarını göz önünde bulundurmalıdır. Olası Bir kargaşa olduğu takdirde Oturum Başkanı veya Sekreteryaya düzeni sağlamaktan sorumludur. Akademik uyarı verme haklarını saklı tutar.

4.2.Kriz Prosedürü

Kriz komiteleri, sürekli olarak yenilenen ve değişen, direktifler aracılığıyla şekil alan dinamik ve sürekli evrilen bir yapı olarak nitelendirilebilir. Genel Kurul komitelerinden ayrıldığı temel nokta da budur. Genel Kurullar, ulusal tarafların eylemlerini hizalamalarını sağlamak üzere önerilerde bulunur ve fikir birliği oluşturarak çerçeveler inşa ederken; kriz komiteleri eylem üretir. Bu, komitenin, üyelerinin itaatine ihtiyaç duymaksızın kendi başına bir güç olduğunu ifade eder.

Bir kriz komitesi, hızlı karar alma becerisi, gelen güncellemelerle uyum sağlayabilme esnekliği ve kriz yönetimi eylemlerini gerçekleştirme yetisi gerektirir. Örneğin, iyi yazılmış bir direktifle tarihsel bir gerçeği değiştirebilir ve tarihsel gerçeklerden farklı, benzersiz bir sonuca ulaşabilirsiniz. Tarihte yaşanmış bir savaşı engelleyebilir, tarihsel bağlamda ölmüş birinin ölümünü önleyerek kendi çıkarlarınızı sürdürebilir ya da yetersiz bilgiye dayalı bir direktif yazıp beklenmedik sonuçlarla daha büyük bir krize sebep olabilirsiniz.

Bu tür yapılar genellikle bir kabine, kraliyet mahkemesi, bir şirketin yönetim kurulu, bir isyancı grup ya da bizim bağlamımızda olduğu gibi siyasi güce sahip herhangi küçük bir grup olabilir. Yapının doğası gereği kriz komitesi, geleneksel bir komiteden daha fazla güce sahiptir ve bu durum temsilcilere inanılmaz bir nüfuz kazandırır.

Kısacası, kriz komiteleri genellikle tarihsel gerçeklikteki bir olayla başlar, ancak delegeler yeni yollar benimseye başladıkça alınan eylemler alternatif bir gerçekliğe yol açar.

Bu komitelerde, katılımcılarla karşılıklı anlaşmalar yapabilirsiniz. Ancak unutulmamalıdır ki anlaşma yaptığınız ya da olası eylemlerinizi hakkında istihbarat verdiğiniz kişiler tarafından ihanete uğrayabilirsiniz. Bu nedenle her eyleminizin olası sonuçlarını dikkate almanız gerekir. Kriz komiteleri genellikle 3 ila 6 yıllık bir tarih aralığını kapsar ve kritik tarihsel dönüm noktalarında gerçekleşir. Ancak tarihsel olayların kesinlikle yaşanacağı garantisizdir; bu nedenle geleceği tahmin etmeye çalışmak yerine mevcut olayları değiştirmek ve geliştirmek için çaba göstermek daha önemlidir. Atandığınız pozisyonun çıkarlarını sağlamak adına direktiflerle hareket etmelisiniz.

Bu direktifler aracılığıyla komitenin seyrini sürekli olarak yazılı olarak yönlendireceksiniz. Direktifler, bireysel yetkilerinizle küçük ölçekli değişiklikler yapmanızı sağlar. Zamanla bu direktiflerin büyüyen geliştiğini gözlemleyeceksiniz; bu noktada direktifler, komiteyi kendi çıkarlarınıza uygun şekilde şekillendirebileceğiniz etkili bir araç haline gelir. Daha önce kriz komitesinde yer almış olsanız bile, prosedür kurallarını okumak önemlidir; bazı kurallar doğrudan alınmış, bazı yeni direktifler ise komiteyi en iyi şekilde yönlendirebilmek için uyarlanmıştır.

Devam etmeden önce hatırlatmak isteriz ki, bir kriz komitesi yalnızca prosedürü ya da tam rehberi okuyarak tam anlamıyla kavranamaz. Bu nedenle, komite ve çalışma kılavuzuyla ilgili herhangi bir sorunuz varsa bizimle iletişime geçmekten çekinmeyiniz.

4.3. Direktif Prosedürü

Kriz Komitelerinin ana materyalleri direktiflerdir; bunlar, bir Kriz Komitesini Genel Kurul'dan ayıran unsurlardır. "Direktif" terimi, isminden de anlaşılacağı üzere bir emir veya talimat anlamına gelir. Komitede, gerçekçi ve uygulanabilir herhangi bir eylem, direktifler yazılarak gerçekleştirilebilir. Sonuç olarak, komitedeki zamanın büyük bir kısmının direktif yazmaya ayrılacağı kesindir (Zaferler, sadece konuşmalar veya kampanyalarla değil, somut eylemlerle elde edilir). Genel Kurul prosedürünün aksine, bir şeyi gerçekleştirmek için teşvik etmek, önermek veya fikirleri göstermek gerekmez; yalnızca düzgün bir direktif yazmak yeterlidir. Kişinin yapmak istediği şeye bağlı olarak birkaç farklı türde direktif bulunur. Özetle, bir şeyi başarmak veya yapmak istediğinizde direktif yazılır. Direktif yazmak, herhangi bir gerçekçi eylemi gerçekleştirmenizi sağlar; dolayısıyla fikirlerinizi yürütmek ve komitede ilerleme kaydetmek için uzun tartışmalar veya konuşma oturumları yerine direktifler yazılacaktır.

4.3.1. Kişisel Direktif:

Kişisel direktifler, bir eylemin karakterinizin yetkisi dahilinde olduğu veya yetenekleri sayesinde mümkün olduğu durumlarda yazılır. Kişisel Direktifin nasıl yazılacağı yolunu yöntemleri aşağıda belirtilmiştir gibidir:

Öncelikle, direktif yazmanın bir formatı vardır; bu nedenle direktifi kimin gönderdiğini ve kime gönderildiğini (Kimden, Kime) yazmanız gerekir. Ardından, gerçek dünya zamanı ve komitenin o anki tarihi eklenir. Son olarak, direktifinizin türü ve başlığı belirtilir. İşte hepsi bu; bir direktif yazmak için bilmeniz gereken format sadece bu kadar. Geriye kalan tek şey, direktifin içeriğidir ve bunu yazma yöntemi oldukça basittir; "ne, neden, ne zaman, kim, nerede ve en önemlisi nasıl" gibi 5N1K sorularına cevap verilerek yazılır. Yapmak istediğiniz eylemi 5N1K sorularını yanıtlayarak yazın ve planınızın mümkün olduğunca kapsamlı olması için detaylandırıp açıklayın. Ayrıca, bu direktiflerle gelecek eylemlerinizi sahne edeceğiniz için gelecek zaman kipi kullanımı oldukça önemlidir, mümkün olduğunca bu kuralara uymaya çalışmanız kişisel performansınız için önemle rica olunur.

4.3.2. Ortak Direktif:

Birden fazla kişi tarafından yazılan direktiflere ortak direktifler denir. Ortak direktifler, bir kişinin direktifin amacını yalnızca diğer komite üyelerinin yetkilerini kullanarak gerçekleştirebileceği durumlarda yazılır. Bu direktifler, tüm temsilcilerin aynı doğrultuda hareket etmesini sağlar ve yanlış anlaşılma riskini azaltır. Bu yaklaşım, planlama ve uygulamanın çeşitli yönlerinin senkronize edilmesi gerektiği karmaşık operasyonlar veya görevler için özellikle kullanışlıdır. Örneğin, yeterli ordu gücüne sahip olmayan bir beyliğin temsilcisi olarak ve ciddi bir meydan muharebesine girmeniz gerektiğini düşünün. Bu hedefi elinde yeterince gücü olan ortaklarınız olmadan başarmanın imkansızlığını fark ettiğinizde, diğer temsilcilerle bir ortak direktif yazarak iş birliği başlatabilirsiniz. Bu durumda, direktifin "kimden" kısmına direktif sponsorlarının adı birlikte yazılır ve direktifin üstüne Kişisel Direktif yerine Ortak Direktif yazılır. Geri kalan her şey aynıdır.

4.3.3. Komite Direktifi:

Bir kişinin herkesin yetkisini kullanmak istediği durumlarda veya genellikle son direktifi teslim etme aşamasında komite direktifi yazılır. Komite direktifi, temel olarak komitenizin üyeleriyle birlikte, komitenizin sınırları dahilinde ortaklaşa oluşturulur. Bu nedenle, direktifin "kimden" kısmına yalnızca Komite Direktifi yazmanız herkesin onayının olduğunu tescillemek için temsilcilerin imzasını direktife eklemeniz yeterli olacaktır.

4.3.4. İstihbarat Direktifi:

İstihbarat direktifleri, bir kişinin ülkesine/kabinesine/karakterine dair gerekli bilgileri edinmek istediği durumlarda yazılır. Format tamamen aynıdır; tek fark, "5N1K Soruları" kısmıdır.

4.3.5. Gizli Direktif:

Bu tür direktifler, komite başkanının okumasına izin verilmeyen direktiflerdir. Bu direktifler doğrudan yöneticiye teslim edilir. Yazım şekli tamamen aynıdır; ancak kâğıt herhangi bir bilgi gözükmeyecek şekilde katlanmalı ve arka tarafına "Gizli Direktif Evrakı" yazılmalıdır. Bu direktifi yazmanın temel nedeni, ihanet etmek veya iş birliği yaptığınız kişileri alt etmek için bir strateji geliştirmektir. Örneğin, bir kişinin iş birliği yaptığı kişileri veyahut kişiyi gizlice öldürmesi gibi. Fakat 10 sayfalık parlak bir direktif yazmayı planlamıyorsanız bu tür direktifleri yazmanız tavsiye edilmez. Çünkü bu konuda başarısız olmak çok daha kötü sonuçlarla yüzleşmenize sebep olabilir. Eğer bir kişi kötü niyetli planını gerçekleştiremez ve yakalanırsa, iş birliği yaptığı kişilerin güvenini kaybeder ve öldürülüp önemsiz bir karakterle değiştirilebilir. Ayrıca, bu direktiflere yapılan güncellemeler yalnızca direktifi gönderen kişiye iletilir; aksi belirtilmediği sürece komitedeki diğer katılımcıları doğrudan etkilemez.

4.3.6. Basın Bildirisi:

Basın bildirimleri, bir açıklama, konuşma veya duyuru yapmak istendiğinde yazılır. Format yine tamamen aynıdır; ancak "5N1K Soruları" kısmı farklıdır. Basın bildirimleri, kişinin yaratıcılığına bağlı olarak direktifler gibi çeşitlilik gösterebilir ve hemen hemen her amaç için kullanılabilir. Bu komite için, gerektiğinde bir açıklama yapmanızı bekliyoruz. Örneğin, kamuoyunda artan bir "endişe" varsa, gerilimi azaltmak için bir basın bildirisi yayımlayabilirsiniz.

4.3.7. Etkili Direktifler Yazma Sanatını Ustalaşmak:

Bir kez alışıldığında, direktif yazmak oldukça basit ve doğrudandır. Detaylardan ve ek bilgilerden yoksun olsa da direktifin formatını güzel bir şekilde göstermektedir. Kişi yazmaya ve kabinesinin hedeflerine katkıda bulunmaya devam ettikçe, kısa sürede yazdığı direktiflerin yukarıdaki örneği geride bıraktığını görecektir. Böyle bir direktif yazmak için işte birkaç ipucu ve püf noktası:

1. Direktifte yazılan her eylem, tüm 5N1K sorularını (ne, neden, ne zaman, kim, nerede, nasıl) yanıtlamalıdır.
2. Ne kadar uzun ve detaylı olursa, o kadar iyidir.

3.Stratejinizi çizmeyi düşünmek, direktifin doğruluğunu ve etkinliğini önemli ölçüde artırabilir. Direktifin başarı oranı, eylemlerinizin ve direktifinizin ne kadar açık olduğuna bağlı olarak artar.

4."vs." gibi kısaltmalar kullanmayın; bunun yerine direktifi açık bir şekilde detaylandırın.

5.Bu kriz komitesinde, fikirlerinizi veya politikalarınızı diğerlerine empoze etmeye çalışmak yerine, belirli bir hedefe ulaşmayı amaçlayın. Diğer üyelere veya başkanınızdan yardım istemekten çekinmeyin, hepiniz bu işin içindesiniz.

6.Temsil ettiğiniz kişinin verilen görevi yapacak yeterli gücü olmadığından eminseniz, direktifler ayrı ayrı yazılmalıdır çünkü bu çok daha hızlı olacaktır.

7.Başka bir komite üyesinin yetkisine ihtiyacınız varsa, o kişiden adını "kimden:" kısmına eklemesini talep edebilirsiniz. Bu şekilde, farklı görevlerde çalışacak ve oldukça fazla zaman kazanacaksınız.

8.Komitenin saldırgan bir noktaya ilerlemesi durumunda, ekipman sayıları gibi kesin bilgiler kritik önemdedir; bunları yazmayı unutmayın. Gerekirse, direktiflerde stratejik kişiler için sahte isimler kullanılabilir.

4.2.2.İlerleme Raporu

Kriz komitelerinde, olaylar sizin eylemlerimize bağlı olarak değişir ve zaman çizelgesi her durumda devam eder. Zaman çizelgesini takip edebilmek için komite temel "güncellemeler" sağlar. Bu güncellemeler, önceki eylemlerinizin veya sağladığımız olayların sonuçlarına bağlı olarak değişebilir. Yani, mutlaka bir direktifin sonucu olmak zorunda değildir. Örneğin, gündemimize devam ettiğimizde başkan gerekli adımları atacak ve siz de verilen görevi yerine getireceksiniz. Ya da başka bir örnek: Eğer 14. yüzyıldaki Yüz Yıl Savaşları komitesindeyseniz, Kriz Ekibi, çoğu askeri etkileyecek bir veba güncellemesi getirebilir. Buradan anlaşılacağı üzere, güncelleme aynı zamanda bir kriz de olabilir.

4.2.3.Acil Durum/ Kriz

Krizler/ acil durum, yetersiz bir direktif gönderildiğinde, komiteyi olumsuz yönde etkileyecek şekilde meydana gelir veya komitenin Genel Sekreter/lerinin isteklerine bağlı olarak geçici krizler yaşanabilir. Komite, karşılaşılan zorlukları aşma başarınıza bağlı olarak ilerleyebilir ya da daha ciddi bir krizle karşılaşabilir. Açıklığa kavuşturmak gerekirse: Yeterli bir direktif yazılabilmesi için takip edilmesi gereken bazı kurallar ve gereklilikler vardır; bunlara uyulmadığında, direktifte yapılmak istenenlere veya komitenin eylemlerinin nasıl ilerlediğine bağlı olarak, kaçınılmaz bir kriz ortaya çıkabilir veya siyasi anlaşmazlık gibi dönemsel krizler oluşabilir ve komiteyi olumsuz etkileyebilir.

5. Hilal-Haç mücadelesi

5.1. İslam yayılma savaşları

İslam yayılma savaşları 7.yüzyılda İslamın Doğduğu Arap Yarım adasından başlayıp çevre bölgelere yayılmasını sağlayan askeri çatışmalardır.Özellikle 4 halife döneminin başlaması ile hız kazanan bu savaşlar ile İslam Devletinin bölgede güçlü bir konuma gelmesini sağladı.İslam Devletinin bölgede güçlü bir devlet haline gelmesi ile bölgede sosyal kültürel dini ve ekonomik olmak üzere köklü değişimler oluşturmuştur.Bu savaşlar çok büyük oranda dönemin büyük imparatorlukları olan Bizans ve Sasani imparatorluklarına karşı yapılmıştır.Savaşların sonunda ise İslam Orta Doğu, Kuzey Afrika, İber Yarımadası, Orta Asya ve Hint Yarımadasına kadar yayıldı.Kutsal topraklar müslümanların eline geçti.dönemin önemli ticaret yolları ve ticaret mallarının kaynaklarının bir çoğunda müslümanlar kendi kontrolleri arasına aldı.

İslam fetihleri genellikle hızlı bir şekilde gerçekleşmiş, ancak bazı bölgelerde uzun süren kuşatma ve mücadeleler olmuştur. Bu fetihlerde, Araplar yalnızca askeri gücü değil, aynı zamanda dini motivasyonu ve yeni bir sosyal düzen vaat eden İslam inancını da kullanmışlardır.

İslam yayılma savaşlarının Avrupa üzerindeki etkileri oldukça derin olmuştur.Büyük etkilerden ilki olarak ise 711de Endülüs'ün müslümanlar tarafından ele geçirilmesidir.Endülüs'ün Müslümanların eline geçmesi ile Avrupa ve İslam medeniyetleri arasında kültürel bir tanıma yaşanmıştır.Aynı dönemde Avrupa ve Afrika ticaretinin en önemli noktası olan Endülüs ek olarak İslam Medeniyetinin bilimsel ve kültürel birikimini Avrupa'ya taşınmıştır.

Sonuç olarak İslam yayılma savaşları, sadece Orta Doğu ve Kuzey Afrika'yı değil, Avrupa'yı da derinden etkilemiştir. Arap fetihleri, Batı Avrupa'da askeri ve dini çatışmalara yol açarken, aynı zamanda bilimsel ve kültürel etkileşimler de ortaya çıkmıştır. Bu süreç, hem Batı hem de İslam dünyasının şekillenmesinde önemli bir rol oynamıştır.

5.2. Arap-Bizans Savaşları

7.yüzyıldan itibaren başlayıp 11.yüzyıla kadar süren bu savaşlar İslam yayılma savaşlarının en önemli savaşlarıdır.Araplar ve Bizanslılar arasında yapılan bu savaşlarda müslümanlar ilk yıllarda Bizansın Güney Eyaletleri olan Suriye ve Mısırı hızlı bir şekilde bünyesine katmayı başarmıştır.İlk yüzyıllarda Bizanslılar genellikle savunma halindeydiler ve açık alan savaşlarından kaçınarak müstahkem kalelerine çekilmeyi tercih ettiler.Emeviler Dönemine denk gelen bu dönemde ise Araplar hâlâ Bizans'ın elinde olan Anadolu'ya defalarca akınlar düzenleyecek, Bizans'ın başkenti Konstantinopolis'i iki kez kuşatacak ve Afrika'daki Bizans Eksarhlığı'nı fethedecekti.Bu istikrarsızlık Toros Dağlarında nüfusu seyrelmiş bir sınır oluşana kadar devam etmiştir.Abbasiler döneminde

ise ilişkiler daha stabil bir hale gelmesine rağmen iki tarafından yerel yöneticiler tarafından baskınlar durmadan devam etti.

650'lerin sonunda Arapların donanma yapımına başlaması ile kara savaşları denizlerde sığramıştır. Özellikle Akdenizde olan bu savaşlar adalar kıyı şeritlerine baskın şeklinde ilerliyordu. Araplar akınları ile Girit Malta Sicilyayı ele geçirmiştir. 9 ve 10.yüzyılda altın çağlarından birini yaşayan Arap denizciliği sayesinde Fransa Dalmaçya ve Konstantinopolis kıyılarında filo bulundurmayı başardılar.

861'den sonra Abbâsî Devleti'nin gerilemesi ve parçalanmasıyla birlikte, Bizans İmparatorluğu, Makedon Hanedanı'nın yönetimi altında güçlenmeye başladı. 920 ile 976 yılları arasında yaklaşık elli yıl süren bir dönemde Bizanslılar, Arapların savunmasını aşarak, kuzey Suriye ve Büyük Ermenistan'daki topraklarını yeniden ele geçirdiler. Arap-Bizans savaşlarının son yüzyılı, Suriye'deki Fatımîlerle yaşanan sınır çatışmaları ile şekillendi. Ancak, bu sınır 1060'tan sonra Selçuklu Türklerinin ortaya çıkışına kadar sabit kaldı.

5.3. Selçuklu-Bizans Mücadeleleri

Büyük Selçuklu Devleti(BSD)'nin 1040 yılında Gazneli Devletini Dandanakan savaşında yenip tarih sahnesine çıkmasından sonra Kavimler göçünden beri kendilerine yurt aramakta olan Türkmen Boyları için yeni yurt olarak Bizans toprakları içinde olan Anadoluyu uygun bulması ile ilk savaşlar yaşanmıştır. İlk olarak 1048 yılında BSD komutanı Çağrı Bey ile Bizans ve Gürcü ittifacı ise IV.Liparit komutanlığı eşliğinde Pasinler Ovasında karşılaşmıştır. Savaşı net bir kazananı olmamakla beraber Selçuklu Ordusu çok az bir zayıflık ve fazla bir ganimet ile geri çekilmiştir. Bizans ise savaşın sonucunu taktiksel bir galibiyet olarak yorumlamıştır.

Pasinler savaşından sonra Selçukluların Anadoluya ve Orta Doğuyu ele geçirme hareketleri hızlanmıştır. Bizans İmparatorluğunun sınırlarını koruyamayacak durumda olması ile Anadolu ve Orta Doğu'daki hakimiyetini kaybetmeye başlamıştır. Ayrıca, Bizans İmparatorluğu'nun içindeki iktidar mücadeleleri ve yönetim zafiyetleri bu ilerleyişe ivme kazandırmıştır. Selçuklu Sultanı Alp Arslan ise, Bizans'ı zayıf görerek Anadolu'yu fethetmeyi ve bölgeyi Türkler için kalıcı hale getirmeyi amaçlıyordu. Bu durumun farkına varan Bizans İmparatoru IV.Romanos Diogenes Selçuklu ilerlemesini durdurmak için geniş bir ordu hazırladı, ancak bu girişim, iki taraf arasındaki gerilimi zirveye taşıdı. Bu durum iki devlet arasında Malazgirt Savaşının çıkması ile sonuçlandı.

1071 yılında Muş'un Malazgirt ovasında Bizans Ordusu ve Selçuklu Birlikleri karşı karşıya gelmişlerdir. Bizans ordusunun içinde paralı asker olarak görev alan Peçenek Türklerinin savaş sırasında taraf değiştirmesi ile birlikte Bizans

İmparatorluğu çok ağır bir şekilde savaşı kaybetmiştir. İmparator IV. Romanos Diogenes'in Selçuklulara esir düşmesi ile savaş sona ermiştir. Savaşın sonucunda Selçuklu Sultanı Alp Arslan Bizans Ordusunun büyük bir kısmını yok etmiştir. İmparatorun esir alınması ve ordusunun büyük bir kısmının yok edilmesinden sonra Bizansın Orta Doğu ile bağlantıları neredeyse tamamen kesilmiştir. Hali hazırda iç karışıklık içinde olan Bizans İmparatorluğunun daha da iç karışıklara sürüklenmesine neden olmuştur. İç karışıklık yüzünden Anadolu'da bir iç güvenlik zaafı ortaya çıkmıştır. Bu zaafıtan yararlanan Selçuklu Sultanı Alp Arslan Komutanlarını ve kendisiyle birlikte Selçuklu tahtı için rekabet eden hanedan büyüklerini Anadolu'ya göndermiştir. Anadolu'da Bizansın topraklarını ele geçiren bu komutanlar kendi beyliklerini kurmuştur. Bu beylikler Anadolu'nun Türkleşmesinde önemli bir rol oynamıştır.

Anadolu'nun da müslümanların eline geçmesi ile birlikte Haçlı ve Müslümanlar arasındaki çatışmalar daha artmıştır. Haçlıların kaybettiği toprakları geri alma isteği ve müslümanların Anadolu'dan Avrupaya geçişini durdurmak için I. Haçlı Seferlerinin başlaması ile sonuçlanmıştır.

6. Dönemin Önemli Devletleri:

Özellikle 11. yüzyılın sonu 12. yüzyılın başında gerilim artmasıyla Müslüman taraf için Anadolu ve Orta Doğu coğrafyasındaki devletlerin önemi daha da artmışken Avrupa'da da Hristiyan devletler Papa'nın önderliğinde bir olup bir ordu hazırlıyordu. Bu durum doğal olarak farklı devletler arasında geçici ittifaklar ve düşmanlıklar oluşturmuştur. İki ana temel grup şeklinde ayrılan devletler Haçlı ve Müslüman şeklinde ayrılmıştır.

6.1 Haçlı Tarafı Devletler

6.1.1. Bizans İmparatorluğu: Uzun bir dönemden beri gerileme döneminde olan Bizans İmparatorluğu 1071'de Malazgirt'te Türklere yenilerek iyice dağılma dönemine girmiştir. Bu durum ve bundan sonraki yıllarda ise Anadolu'da Bizans'ın gücü çöktü, İtalya'daki toprakları elden çıktı ve Balkanlar'daki nüfuzu azaldı. İçte ise merkezî iktidar tamamen bozuldu, devlet iktisadî açıdan ağır kayıplar verdi. Bu çöküş devri, I. Aleksios'un Bizans İmparatorluğu'nun idaresine hâkim oluncaya kadar devam etti. I. Aleksios tam anlamıyla bir enkaz devralmıştı. Akıllı bir siyaset ile Selçuklular ile ittifak yaparak Balkanlarda ve Dalmaçya kıyılarında hakimiyeti yeniden

sağlamıştır. Ancak Süleyman Şah'ın İzniki alması ve Dragos Suyu Antlaşmasına uymayıp İstanbul sınırlarına doğru harekete geçmesi üzerine Türk Bizans ilişkileri yeniden bozuldu. Daha sonrası Papa ile anlaşma yapan Bizans İmparatorluğu Haçlı seferlerinde önemli bir rol oynamıştır. Özellikle coğrafi olarak Anadolu'ya yakınlığı Haçlı ordusunun İstanbulu ve Bizans Topraklarını bir üs olarak kullanması ordunun coğrafyadaki eksiklerinin Bizans tarafından karşılanması ve ek olarak kendi halkından ve ordusundan da askerlerin orduya katılması Bizans İmparatorluğunun Haçlı seferleri için önemli bir devlet olmasını sağlamıştır.

6.1.2. Kutsal Roma İmparatorluğu: Savaşa fiilen katılmamış olsalarda çok fazla farklı Alman Prenslükleri sefere ordu göndermişlerdir. Genel yönetim ise Ordunun Bizans sınırlarına kadar gidiceği yoldaki devletlerle siyasal görüşmeler yapmış ve seferin başarılı olması için uğraşmıştır. Sefer sırasında İmparatorluk, Haçlıların seferine dolaylı bir şekilde katkı sağlayarak, Batı Avrupa'nın seferin başarı şansını artırmıştır.

6.1.3. İtalyan Devletleri: Papanın Vatikan'da yaşaması ve Akdeniz'e kıyısı olmasından dolayı İtalyan devletleri Haçlı seferleri için çok önemli devletlerdir. Başlıca bu devletler:

Vatikan: Haçlı Seferleri'nin başlatıcısı ve manevi lideridir. Özellikle Papa II. Urban'ın 1095 yılında Clermont Konsili'nde yaptığı konuşma, I. Haçlı Seferi'nin en önemli tetikleyicisi olmuştur. Papalık, Haçlı Seferi'ni bir dini görev ve kutsal savaş olarak tanıtarak, Hristiyanları Kudüs'ü Müslümanlardan almak için sefer yapmaya çağırmıştır. O dönemde Avrupa'nın en büyük Dini otoritesi olarak kabul edilen Papanın çağrısı Tanrı'nın çağrısı olarak yorumlanmış ve Haçlı ordusunun toplanmasında büyük bir rol oynamıştır.

6.1.3.1. Venedik Cumhuriyeti: I. Haçlı Seferi'nde en önemli İtalyan devleti olarak öne çıkmıştır. Venedikliler, Haçlı ordularının Bizans'a ulaşabilmesi için gerekli olan deniz yolu taşımacılığını sağlamış, özellikle denizden Kudüs'e yapılan yolculukları kolaylaştırmışlardır. Haçlılar, Venedik'le yaptığı anlaşma sayesinde büyük ordu ve malzeme taşınması konusunda yardımcı olmuş, Venedik ise karşılığında Haçlı Seferi sırasında ticarî ve stratejik çıkarlar elde etmeyi amaçlamıştır.

6.1.3.2. Ceneviz Cumhuriyeti: Haçlı Seferleri'ne katılmasa da, denizcilik ve ticaret alanındaki uzmanlığı ile önemli bir destek sağlamıştır. Cenevizliler, Haçlılar için özellikle malzeme taşımacılığında ve seferin lojistik yönünde yardımcı olmuşlardır. Ceneviz'in deniz gücü, sefer boyunca Haçlılara gerekli deniz yolculukları ve ulaşım için kritik katkılar sunmuştur.

6.1.4.Fransa Krallığı: Papanın 1095 te Clermontta yaptığı ilk konuşmaya ilk ve en büyük destek Fransızlardan gelmiştir.Askeri olarak büyük bir haçlı ordusu Fransız askerleri tarafından oluşuyordu.Özellikle **Normandiya, Anjou, Burgonya** ve **Fransa Krallığı**'ndan gelen şövalyeler, seferin ana gücünü oluşturmuşlardır. Bu ordular, Bizans topraklarına girmekte ve Kudüs'e ulaşmakta anahtarlık rol oynamışlardır.Orduların yanında savaşa katılan Fransız Komutanlar Kudüs'ün geri alınmasında ve ordunun dağılmadan Kudüs'e kadar ilerlemesini sağladı.Başta **Kont I. Godefroy de Bouillon** olmak üzere **Raymond IV de Saint-Gilles, Baldwin of Boulogne** ve **Hugh of Vermandois** gibi önemli figürler I.Haçlı seferlerine katılmıştır.Sonuç olarak, Fransa, I. Haçlı Seferi'nde sadece dini bir çağrıya yanıt vermekle kalmamış, aynı zamanda seferin başarısında en önemli askeri ve liderlik katkılarını sağlamıştır. Fransa'nın bu katkısı, Haçlı Seferi'nin başarılı bir şekilde yürütülmesini sağlayan temel faktörlerden biri olmuştur.

6.1.5.Gürcü ve Ermeni Krallıkları

6.1.5.1.Gürcistan Krallığı:Gürcistan Krallığı I.Haçlı seferleri sırasında Bizans İmparatorluğu ile yakın ilişkilere sahiptir.Özellikle iki devletinde üzerindeki Selçuklu baskısı bu iki devleti yakınlaştırmada önemli bir etken olmuştur.Selçuklu ile olan mücadeleleri boyunca Haçlılar ile siyasi diplomatik ve askeri yönlerden ilişki kurmuşlardır.

6.1.5.2.Kilikya Ermeni Krallığı: Kilikya Ermeni Krallığı, 11. yüzyıldan itibaren Güneydoğu Anadolu ve Kuzey Suriye arasında yer alan Kilikya bölgesinde hüküm sürüyordu. Bu bölge, Mersin ve Adana gibi şehirleri kapsayan topraklar, Haçlı Seferleri sırasında önemli bir stratejik geçiş noktasıydı. Hem Batı'dan gelen Haçlılar hem de doğudan gelen Müslüman orduları için bu topraklar çok önemliydi. Bu nedenle, Ermeni Krallığı'nın konumu, Haçlı Seferleri sırasında büyük bir öneme sahipti.

Kilikya bölgesindeki Ermeniler, Selçuklu Devleti ile Bizans İmparatorluğu arasında denge politikası izleyerek varlıklarını idare ettirmeye çalışan küçük oluşumlar halindeydi. Bu küçük Ermeni grubunun Haçlılar ile olan iletişimi Bizanslılar ile olan ilişkilerinde saklıydı. Bizans Kilisesi Ermenileri dinî inanışları sebebiyle heretik olarak görüyor ve 451 yılındaki Kadıköy Konsili'nden beri tehcir ve baskı uyguluyordu. Ermeniler bu sebeple başlarına gelen her musibetin kaynağı olarak imparatorluğu görüyorlardı. Türklerin Anadolu'ya yaptıkları ilk akınlarında onları bir kurtarıcı olarak görmüş ve onların sayesinde Bizans'ın baskısından kurtulmuşlardı.149 Şimdi Ermeniler Türklerin yerine Bizans'a karşı Haçlıları ikame etmeye çalışmaktaydı. Fakat kendi dindaşları olan Bizanslılar tarafından uygulanan dinî ve kültürel

asimilasyondan Türkler sayesinde kurtulup milli benliklerini korumalarına karşılık her şartta onları muhafaza eden Türk toplumuna sırtlarını dönmüş ve Haçlılara karşı yapılan mücadelede onlara ihanet etmişlerdir.150 Haçlıların Doğu'ya gelişlerini kendi kurtuluşlarına vesile olarak görüp, onların Bizans'a karşı olumsuz tutumlarını kullanabileceklerini düşünmüşlerdi.151 Dolayısıyla Ermeniler Anadolu'nun doğusunda Kudüs'ün hinterlandı olabilecek bölgelerde Haçlılara devletler bağışlama isteğindeydiler.

Ermeniler, Haçlıların Antakya'yı fethetmelerine katkıda bulunmuşlar, sonrasında ise Antakya Prensiği kurulduğunda, burada önemli bir Ermeni nüfusu yerleşmişti. Antakya'da Ermeni katolik kilisesinin etkisi ve Haçlılar ile işbirliği sayesinde Ermeniler, Kudüs'ün alınmasının ardından büyük bir dini ve siyasi önem kazandılar.

6.2.Müslüman Devletler

6.2.1 Selçuklu İmparatorluğu: Sultan Melikşah'ın hükümdarlığı sırasında Selçuklu zirvesi yaşandı, ancak onun 1092'deki ölümünden sonra imparatorluk geriledi ve iktidar mücadeleleri Selçuklu topraklarında anlaşmazlığa yol açtı.

Selçuklu hükümetinin zayıflaması Haçlıların doğuya doğru ilerlemesine olanak sağladı. Sultan Süleyman Şah, Selçuklu hakimiyeti içinde Anadolu birliği olarak Anadolu Selçuklu Devleti'ni kurdu ve Haçlılara karşı belirgin bir muhalefet sergiledi. Haçlılar ilk olarak Anadolu'da bu saltanata karşı savaştılar. Bölgesel Türk hükümdarı Alptekin (Antakya merkezli bir Selçuklu lideri) ve diğer bölgesel Selçuklu liderleri, Haçlıların Antakya'yı ele geçirmesini engellemeye çalıştı ancak başarısız oldular.

6.2.2. Fatimiler: Birinci Haçlı Seferi sırasında Mısır'ı kontrol eden Şii bir rejimdi. Haçlı Seferleri sırasında Mısır olarak bilinen bölge oldukça önemliydi. ancak Kudüs'ü kontrol eden Fatimiler çok güçlü değildi. Devletin içinde birden fazla yapılanma olması ve birlikte hareket gücünü kaybetmesi Fatimileri haçlılar karşısında aciz bir durumda bırakmıştı

Fatimi Halifesi Mustali'nin (1094-1101) dönemi Haçlı Seferleri'nin başlangıcıyla örtüşmektedir. Fatimiler Kudüs üzerinde iktidara sahipti, ancak oradaki yerel yönetim, iç anlaşmazlıklar nedeniyle daha da zayıflayan zayıf bir eğilim gösterdi. Fatimiler, Haçlıların Kudüs'ü ele geçirmesini engelleyecek kadar güçlü bir askeri taktik oluşturamadılar.

6.2.3 Ortadoğu'daki Müslüman Direnişleri

6.2.3.1.Antakya'daki Yerel Müslümanlar ve Türk Beylikleri: Antakya, Haçlıların ilk büyük hedeflerinden biriydi.Bu vilayette başta Antakya Selçuklu Sultanlığı ve yakın çevredeki birçok Türkmen beylikleri faaliyet gösteriyordu.Antakyadaki Türkmen beyleri haçlılara karşı direnmeye çalışıyordu Ancak kalenin savunmasının kırılmağı ve bölgedeki Müslümanların yetersiz direniş ve Kilikya Ermenilerinin bölgedeki faaliyetleri ile birlikte cephe Haçlıların zaferiyle sonuçlandı.

6.2.3.2.Suriyeli ve Filistinli Müslümanlar:I. Haçlı Seferi sırasında, özellikle Suriye ve Filistin'deki Müslüman devletler Haçlıların ilerlemesini durdurma konusunda zorluklar yaşadılar.Diyarbakır ve Suriye'deki yerel Müslüman emirlikleri de Haçlılara karşı mücadele etti. Ancak, Haçlılar'ın çok büyük ve organize bir güç olarak bölgeye gelmesi, bu yerel yönetimlerin etkili bir direniş göstermelerini zorlaştırdı.

6.2.3.3.Kudüs'teki Müslümanlar:I. Haçlı Seferi'nin en önemli hedeflerinden biri Kudüs'tü. Kudüs, o dönemde Fatımiler tarafından yönetiliyordu, ancak şehirdeki yönetim zayıftı ve Haçlılar şehri fethetmeye yaklaşırken, Kudüs'ün müslüman yönetimi istenilen karşı direniş sağlayamadı.Kudüs'ün kuşatılmasında, Fatımilerin zayıflığı ve bölgedeki genel siyasi kargaşa, Haçlılar için bir avantaj oldu. Kudüs, 1099 yılında Haçlılar tarafından fethedildi.

7.Anadolu Beylikleri Hakkında Genel Bilgi ve Haçlı Seferlerindeki Rolü

7.1. Çaka Beyliği:Çaka beyliği, 11.yüzyılın sonlarında Selçuklu İmparatorluğu'nun Anadolu'ya hakim olmasıyla ortaya çıktı. 1070'lerin sonunda Çaka Beyin kurduğu bu beylik, özellikle İzmir ve çevresinde kuruldu. Selçuklu komutasında komutan olarak görev yapan Çaka Bey, Anadolu Selçuklu Emiri I. Kılıç Arslan adına savaşmış ve ardından kendisini hükümdar ilan etmiştir. Çaka Bey, İzmir ve çevre bölgeleri fetih ederek kendi özerk bölgesini kurdu ve hızla bu bölgenin önde gelen Türk beyliği haline geldi.

Çaka Beyliği'nin en önemli özelliklerinden biri, denizcilik alanındaki başarısıdır. Çaka Bey, bölgedeki deniz yollarını kontrol etmek için donanma kurmuş ve özellikle Ege Denizi'nde faaliyet göstermiştir. Bizans İmparatorluğu'na karşı gerçekleştirdiği deniz seferleriyle dikkat çekmiştir.Bizans İmparatoru IV. Alexios, Çaka Bey'in deniz kuvvetlerinin büyümesinden endişe duymuş ve ona

karşı askeri operasyonlar düzenlemiştir. Ancak, Çaka Bey, Bizans'a karşı bir dizi zafer kazanarak, İzmir ve çevresindeki topraklarını kontrol etmeyi sürdürmüştür. Ek olarak Çaka bey Bizans'tan Ege'deki bazı adaları ele geçirmeyi başarmıştır. Çaka Beyliği, kısa süre içinde Ege kıyılarındaki önemli denizcilik gücüne sahip olmuş, bu durum hem bölgedeki ticaret hem de askeri strateji açısından büyük önem taşımıştır.

Çaka Beyliği, I. Haçlı Seferi sırasında Anadolu'daki Türk beyliklerinden biri olarak, Haçlılar'ın bölgedeki ilerleyişini etkileyen bir rol oynamıştır. Özellikle denizcilik gücü ve Bizans'a karşı verdiği mücadeleyle öne çıkan Çaka Bey, Haçlı Seferi'nin Anadolu'ya gelmesinde ve Haçlıların ilerleyişini şekillendiren stratejik faktörlerde etkili olmuştur. Çaka Beyliği'nin I. Haçlı Seferi'ne olan etkileri, özellikle deniz seferleri ve Bizans'a karşı yapılan askeri hareketlerle belirginleşmiştir.

Haçlı Seferi'nin başlangıcında Fransa ve Almanya'dan başlayıp Bizans İmparatorluğu'na ulaşan Haçlılar, burada çeşitli yardımlar alarak Anadolu'ya doğru yola çıktılar. Haçlıların en büyük sorunlarından biri Anadolu'yu geçerek Kudüs'e ulaşmaktı. Çaka Beyliği, kurduğu güçlü donanmayla özellikle İzmir Körfezi ve Ege Denizi'nde Haçlıların Anadolu'yu geçmesini zorlaştıran büyük bir engel olmuştur.

Çaka Bey, I. Haçlı Seferinden kısa bir süre sonra öldü ve Beyliği Selçuklar tarafından ele geçirildi. Çaka Bey'in ölümünden sonra, İzmir ve çevresindeki topraklar Anadolu Selçuklu Sultanı I. Kılıç Arslan'a bağlanmış ve Haçlılar'ın Anadolu içlerine geçişi daha kolay hale gelmiştir. Çaka Beyliği'nin kısa ömrü, I. Haçlı Seferi'nin gidişatını etkileyen önemli bir dönemeçti, çünkü bu beyliğin deniz gücü, Haçlıların deniz yoluyla Anadolu'ya ve Suriye'ye ulaşmasını engellemiştir.

7.2. Danişmendliler Beyliği: Danişmendliler Beyliği, 11. yüzyılın sonlarına doğru, Anadolu'nun Orta Karadeniz bölgesinde kurulan önemli bir Türk beyliklerinden biridir. Beylik, Selçuklu İmparatorluğu'nun Anadolu'da güç kazandığı dönemde, tarihi 1071 Malazgirt Savaşı'nın ardından Danişmend Gazi tarafından kurulmuştur. Danişmend Gazi, Süleyman Şah komutasında savaşmış ve özellikle Amasya, Tokat, Çorum ve çevre topraklarını ele geçirerek bağımsız bir beylik kurmuştur. Selçuklu Devleti'nin dağılmasının ardından güçlenen Danişmendliler, Anadolu'nun kuzeyinde askeri ve ticari açıdan önemli hale gelmiştir.

Birinci Haçlı Seferi'nin başlamasıyla birlikte Bizans İmparatorluğu'nun izniyle Haçlılar Anadolu'ya girmeye başlamıştı. Ancak Haçlıların Anadolu'nun içlerine doğru ilerlemesi bölgedeki Türk varlığını tehdit altına sokmuştu. Danişmend

Gazi ve oğlu Melik Danişmend, Anadolu Selçuklu Devleti'nin gerilediği ve Bizans İmparatorluğu'nun Anadolu'daki gücünü kaybettiği bir dönemde Haçlılara karşı koymaya başlamıştı.

Danişmendliler, Haçlıların Anadolu'ya geçişini engellemek için birçok strateji geliştirmiştir. Haçlılar, Bizans tarafından yönlendirilerek Anadolu'ya gelmiş ve bölgedeki Selçuklu ve Türk beyliklerine karşı ilerlemeye başlamışlardır. Danişmendliler, bu dönemde Haçlıların topraklarına girişini engellemeye çalışmış ve kendilerini Türk-İslam dünyasının savunucusu olarak konumlandırmışlardır.

Danişmend Beyliği, başlangıçta Haçlıların Konya ve iç bölgelere ilerlemesini engellemek için doğrudan çatışmalara girmedir. Ancak özellikle Anadolu Selçuklu topraklarında Haçlılar ilerlemeye başladıktan sonra Danişmendliler topraklarının tehlikede olduğunu hissettiler. Bu dönemde Danişmendliler genellikle direnmediler ve Haçlılara karşı savaşmak için stratejik manevralar kullandılar. Danişmend Bey, Haçlıların Türk topraklarına girmesini engellemeye çalıştı ve savaşlar sırasında onları güneydoğu yönüne çekmeye çalıştı. Danişmendliler, bu süreçte Haçlılar'ın ilerleyişine karşı bölgesel direnişler göstermiş, Sivas, Amasya, Tokat gibi bölgelerdeki stratejik noktaları savunmuşlardır.

7.3. Saltuklular Beyliği: Saltuklular Beyliği, Selçuklu Devleti'nin bölgesel olarak zayıflamaya başladığı dönemde, Selçuklu Sultanı I. Rükneddin Süleyman şah'ın ölümünden sonra kurulmuştur. Saltuk Bey, Erzurum ve çevresindeki bazı toprakları ele geçirerek bu beyliğin hükümdarı olmuştur. Beyliğin kurulması, Anadolu'daki Türk egemenliğinin sağlamlaşmasına katkıda bulunmuş ve böylece tarihte bu bölgedeki ilk Türk beyliklerinden biri olmuştur. Saltukoğulları Beyliği'nin kurucusu olan Saltuk Bey, Haçlı Seferleri'ne karşı Erzurum ve çevresindeki Türk hakimiyetini sürdürmek için bir dizi strateji geliştirdi. Başlangıçta Anadolu'nun batısına doğru hareket ettiler ve daha sonra Konya ve İstanbul'u ana hedefleri haline getirdiler. Ancak, Doğu Anadolu'daki Türk beyliklerinin direnmek ve savunmak zorunda kaldığı durumlarda, Saltukoğulları da bu dönemde aktif rol oynadılar.

Saltukoğulları, özellikle Erzurum gibi önemli bir merkezde, Haçlılar'ın yerel direnişiyle Türk egemenliğini güvence altına aldılar, büyük bir askeri mücadeleye girmediler, bunun yerine Türk topraklarının Haçlılara devredilmesini engellemek için bir dizi strateji izlediler.

Beyliklerin, Haçlılar'la ilişkileri sadece çatışmalardan ibaret değildi. Özellikle Bizans İmparatorluğu ile olan ilişkilerde, zaman zaman Haçlılar'la geçici

ittifaklar kuran Türk beylikleri olmuştur. Saltukoğulları Beyliği de Bizans ile ilişkilerdeki stratejilerini kullanarak, bazen Haçlılar ile anlaşmalar yapmış ve Haçlılar'ı Konya Selçuklularına karşı yönlendirmeye çalışmıştır. Ancak, Saltukoğulları'nın genel stratejisi, Türk hâkimiyetinin korunması adına bölgedeki toprakları savunmaktan yana olmuştur.

Saltukoğulları Beyliği, I. Haçlı Seferi sırasında doğrudan Haçlılarla büyük bir savaş yapmamış olsa da, Anadolu'daki Türk hakimiyetini savunmuş, Türk kültürünün ve hakimiyetinin pekişmesine önemli katkılar sağlamıştır. Haçlıların Anadolu'ya girmesiyle birlikte, Türk beylikleri arasında dayanışma ve direniş, bölgedeki Türklerin koruyarak Haçlıların Anadolu'daki ilerlemesini sınırladı. Saltukoğulları, özellikle Erzurum ve özgür toprakları savunarak bu direniş katkı sunmuş ve Türk hakimiyetinin pekişmesine yardımcı olmuştur.

7.4. Mengücekliler Beyliği:1070'lerde Mengücek Gazi tarafından kurulmuştur. Selçuklu Sultanı Alp Arslan'ın komutanlarından biri olan Mengücek Gazi, Malazgirt Savaşı'nda (1071) büyük bir zafer kazanmış ve kendi adına fethettiği Erzincan şehri etrafında bir beylik kurmuştur. Mengücekliler Erzincan'ı merkez yapmış; ayrıca bölgedeki Türk otoritesini korumuş ve Divriği ve Kemaliye gibi önemli yerleşim yerlerini kontrol altına almışlardır. Beyliğin konumu, Doğu Anadolu'yu Suriye'ye bağlayan kara yollarının kavşağında olması nedeniyle stratejiktir.

Haçlı ordularının Anadolu'ya girmesiyle başladığında, Mengücekliler Beyliği stratejik bir öneme sahip olan Erzincan ve çevresinde hüküm sürüyordu. Haçlılar, Anadolu'ya girerek Konya Selçuklularının topraklarına doğru ilerlemeyi hedeflerken, Mengücekliler de bölgedeki Türk hâkimiyetini savunmak adına önemli bir direniş sergilemişlerdir. Beyliğin topraklarının Haçlılar tarafından ele geçirilmesi, sadece bölgesel egemenlik için değil, aynı zamanda Selçuklulara karşı da önemli bir tehdit oluştuyordu. Mengücekliler, Haçlıların Anadolu içlerine girmelerini engellemeye çalışmış, bölgesel savunmayı pekiştirmek için çeşitli stratejiler geliştirmiştir.

Erzincan'ı ve çevresindeki stratejik bölgeleri savunmak için, Haçlıların ilerleyişine karşı zaman zaman yerel direnişler örgütlemiş ve çeşitli taktikler kullanmışlardır. Bununla birlikte, Mengücekliler'in Haçlılarla doğrudan büyük çatışmalara girmemiş olmaları, onların daha çok yerel direniş ve stratejik ittifaklar yoluyla bu dönemi geçirmelerine olanak sağlamıştır. Haçlılar, özellikle Erzincan'a yaklaşırken, Mengücekliler'in bu tür dirençleriyle karşılaşmışlardır.

Beyliğin yerel stratejileri, Haçlıların Anadolu'ya ilerlemesi için önemli bir engeldi. Mengücekliler, Erzincan'da güçlü savunmalar oluşturarak Haçlıların bu bölgedeki hedeflerine ulaşmasını zorlaştırdı ve ayrıca Divriği gibi bölgelerde önemli stratejik noktaları korudular.

7.5. Dilmaçoğulları Beyliği: 11. yüzyılın sonu ve 12. yüzyılın başında Doğu Anadolu'da kurulan Türk beyliklerinden küçük ama önemli olan Dilmaçoğulları Beyliği de bunlardan biridir. Beyliğin kurucusu, Erzincan ve Amasya gibi bölgelerde hüküm süren ve bölgedeki Türk hakimiyetini derinleştirmek için çeşitli stratejiler kullanan Dilmaç Bey'dir. Bu beylik, Selçuklu Devleti'ne bağlı kalırken aynı zamanda yerel bağımsızlığını da korumayı başarmıştır. Birinci Haçlı Seferi (1096-1099) yapıldığında, diğer Türk beylikleri gibi Dilmaçoğulları da istilacı Haçlılarla karşılaşmış ve bölgedeki Türk egemenliğini korumak için çeşitli direnişler başlatmıştır.

Haçlılar, Bizans İmparatorluğu'nun desteğiyle Anadolu'ya girmeye başlamış ve yavaş yavaş iç kesimlere doğru ilerlemişlerdir. Dilmaçoğulları Beyliği, Haçlı Seferleri başladığında, Türk egemenliğini canlı tutmak için Amasya ve çevresinde yerel savunmalar gerçekleştirdi. Beyliğin coğrafi konumu, Haçlıların Anadolu'nun içlerine doğru hareket etmesini zorlaştıran stratejik bir noktaydı. Dilmaçoğulları, bu dönemde bölgedeki diğer Türk beylikleriyle birlikte Haçlılara karşı direniş çabalarına katıldı. Ancak, beylik Haçlılar ile doğrudan kapsamlı bir mücadeleye girmedi. Bunun yerine, öncelikle yerel direnişler ve stratejik savunmalar yoluyla Haçlıların ilerleyişini yavaşlatmayı başardılar.

Birinci Haçlı Seferi sırasında Dilmaçoğulları'nın direnişi, Anadolu'nun batısındaki Selçuklu topraklarında Türk egemenliğinin korunmasını sağlayan temel faktörlerden biriydi. Ayrıca, Dilmaçoğulları Beyliği, zaman zaman Bizans İmparatorluğu ile işbirliği yaparak Haçlıların bölgedeki etkilerini sınırlamaya çalıştı. Amasya gibi yerleşim yerlerini güçlendirerek, Haçlıların Türk topraklarında daha fazla yerleşmesini engellemeye çalışmış ve Türk birliğini kolaylaştırmak için stratejiler geliştirmiştir. Beyliğin Haçlılara karşı yerel direnişi, Türklerin Anadolu'daki hakimiyetini sağlamlaştırmaya yardımcı olmuştur.

7.6. Çubukoğulları: Çubukoğulları Beyliği, 11. yüzyılın sonlarında kurulan küçük ama stratejik öneme sahip bir Türk beyliklerinden biridir. Beyliğin kurucusu olan Çubuk Bey, Anadolu Selçuklularının egemenliği altındaki Anadolu'nun iç bölgelerinde hüküm sürmüş ve özellikle Sivas ve çevresinde topraklarını genişletmiştir. Çubukoğulları, Selçuklu Devleti'nin Anadolu'daki egemenliğini pekiştiren ve Türk yerleşimlerini savunan bir beylik olarak faaliyet göstermiştir. Beylik, genellikle Anadolu Selçuklularına bağlı olsa da, yerel olarak bağımsız bir şekilde yönetilmektedir. Beyliğin kurucusundan sonra, Çubukoğulları, bölgedeki Türk varlığını güçlendiren bir rol oynamıştır.

I. Haçlı Seferi (1096-1099) sırasında, Çubukoğulları Beyliği, Haçlıların Konya Selçuklularının topraklarına doğru ilerlemesiyle doğrudan karşılaşmıştır.

Çubukoğulları, Sivas ve çevresinde Türk egemenliğini korumak adına yerel direnişler göstermiştir. Haçlılar, Anadolu'ya girdiklerinde, özellikle Türk beyliklerinin savunması altında ilerlemeye çalışmışlardır. Çubukoğulları, bölgesindeki Anadolu Selçukluları'na bağlı olarak, Türk topraklarını savunmak için çeşitli stratejilerle Haçlılara karşı koymaya çalışmışlardır. Bu dönemde, Çubukoğulları'nın etkisi, hem yerel direniş hem de Anadolu'daki Türk birliği için oldukça önemlidir.

7.7. Anadolu Selçuklu Devleti: Anadolu Selçuklu Devleti, 1077 yılında Kutalmışoğlu Süleyman Şah tarafından kurulan ve Anadolu'da Türk hâkimiyetinin temellerini atan önemli bir devlet olmuştur. Selçuklular, 1071'deki Malazgirt Meydan Muharebesi'nde Bizans İmparatoru IV. Romanos Diogenes'i mağlup ederek Anadolu'nun kapılarını Türklere açmış, ardından bölgedeki çeşitli topraklarda egemenlik kurmuşlardır. Anadolu Selçuklu Devleti, Selçuklu İmparatorluğu'nun bir parçası olarak kuruldu ve ilk başlarda bağımsızlık mücadelesi vermiş olsa da, zamanla merkezi Konya olmak üzere Anadolu'da genişlemiştir. Devlet, hem Türklerin Anadolu'ya yerleşmesini sağlamak hem de bölgedeki Bizans egemenliğini sona erdirmek için önemli adımlar atmıştır.

I. Haçlı Seferi (1096-1099) sırasında, Haçlılar Anadolu'ya girdiklerinde, Anadolu Selçuklu Devleti bu istilaya karşı güçlü bir direniş göstermiştir. Haçlılar, Bizans İmparatorluğu'nun desteğiyle Konya Selçukluları'nın topraklarına ilerlemeye başladılar. Selçuklular, Bizans'a karşı mücadele verirken, aynı zamanda Haçlılara karşı da direnmek zorunda kaldılar. Konya Selçukluları Sultanı I. Kılıç Arslan, Haçlılar'ın Anadolu iç bölgelerine ilerlemesini engellemek amacıyla çeşitli stratejiler izledi. Özellikle, Haçlılar'ın Türk topraklarında ilerlerken karşılaştığı ilk ciddi direniş, Dorylaion Meydan Muharebesi'nde yaşandı. 1097'de gerçekleşen bu savaşta, Kılıç Arslan, Haçlıların ilk büyük kaybı yaşamalarını sağladı. Ancak Haçlıların ilerlemesi tamamen engellenememiştir.

Haçlılar, Konya Selçukluları'nın topraklarını aşarak, İstanbul'dan sonra Antakya ve Suriye'ye yöneldiler. Ancak, Anadolu Selçuklu Devleti, Haçlıların ilerlemesine karşı yerel direniş göstererek, Türklerin Anadolu'daki varlığını koruma konusunda önemli bir rol oynamıştır. Selçuklular, Haçlılarla mücadele etmek için yerel beylikler ve diğer Türk devletleriyle işbirliği yapmış, Haçlıların bölgedeki hakimiyetini sınırlamak adına çeşitli taktikler kullanmışlardır. Konya Selçuklu Devleti, Haçlılar'ın Anadolu iç bölgelerinde ilerlemelerini durdurmayı başaramasa da, Türk topraklarını savunma noktasında kritik bir direniş göstermiştir. Bu dönemde, Türklerin Anadolu'daki varlıklarını sürdürmesi, Anadolu Selçuklu Devleti'nin bu mücadelesi sayesinde mümkün olmuştur.

8. Haçlı Seferleri: Sebepleri, Süreci ve Sonuçları Üzerine Kapsamlı Bir İnceleme

Haçlı Seferleri, 11. yüzyılın sonlarında başlayan, Müslümanların yüzyıllarca süren yayılma savaşlarına tepki olarak Batı Avrupalı Hristiyanlar tarafından düzenlenen askeri seferler. Amaçları İslam'ın yayılmasını durdurmak, Doğu Akdeniz'deki Kutsal Toprakların kontrolünü yeniden ele geçirmek, pagan bölgeleri fethetmek ve eski Hristiyan topraklarını yeniden ele geçirmektir; katılımcıların çoğu tarafından günahlardan arınma ve kefaret aracı olarak görmüştür.

I. Haçlı Seferi'nin sebepleri çok yönlüdür ve hem dini hem de siyasi etmenler içerir. Öncelikle, Hristiyan dünyasında Kudüs'ün Hristiyanların kutsal toprakları olarak kabul edilmesi, bu toprakların Müslümanlar tarafından kontrol edilmesi Batı Hristiyanları için büyük bir rahatsızlık kaynağıydı. Ayrıca, Bizans İmparatorluğu'nun zayıflaması ve Türklerin Anadolu'ya yayılması, İmparator I. Alexios Komnenos'u yardım için Batı Hristiyanları'na başvurmaya zorlamıştır. Papa II. Urban da, Hristiyanların Kudüs'ü yeniden fethetme görevini üstlenmelerini teşvik etmek için dinî bir çağrı yapmıştır. Katılımcılar için sefer, dini bir görev, kutsal toprakları geri alma fırsatı ve aynı zamanda günahlarından arınma anlamına geliyordu. Ekonomik ve toprak kazanma hedefleri de önemli sebepler arasında yer alıyordu.

I. Haçlı Seferi, 1096 yılında Batı Avrupa'dan yola çıkan büyük bir orduyla başladı. Haçlılar, Bizans İmparatoru'nun desteğiyle, İstanbul üzerinden Anadolu'ya geçti. Seferin başında, Konya Selçukluları ve diğer Türk beyliklerine karşı birkaç çatışma yaşandı. Ancak, Haçlıların gerçek hedefi Kudüs'tü. Yolda pek çok zorlukla karşılaşan Haçlılar, Bizans'la yaşadıkları gerginlikler ve yetersiz malzeme ile birkaç kez zor durumda kaldılar. Ancak, 1097 yılında Dorylaion (Eskişehir civarı) yakınlarında Selçuklular'a karşı zafer kazandılar. Ardından, Bizans'ın batıdaki toprakları yeniden ele geçirmesi için bir anlamda yardımcı oldular. Kudüs'e doğru ilerleyen Haçlılar, 1099 yılında kenti fethederek Kudüs Krallığı'nı kurdular. Seferin sonunda, Haçlılar sadece dini değil, aynı zamanda bölgedeki stratejik toprakları da ele geçirmişlerdi.

I. Haçlı Seferi'nin sonuçları, hem Batı hem de Doğu dünyasında büyük etkiler yaratmıştır. Öncelikle, Kudüs Haçlıların eline geçmiş ve burada Kudüs Krallığı kurulmuştur. Bu durum, Batı Hristiyanlarının Kutsal Topraklar üzerindeki denetimlerini sağlamalarına olanak tanımıştır. Ayrıca, Bizans İmparatorluğu'nun, Batı Avrupa ile olan ilişkileri artmış ve Batı Avrupa ile Doğu arasındaki etkileşim güçlenmiştir. Ancak, bu zaferin ardında Müslümanlar

için büyük bir kayıp ve Kudüs'ün Müslüman dünyasında verdiği yankı, yeni seferlerin hazırlığının temelini atmıştır. Haçlıların Kudüs'ü fethetmesi, sadece dini bir amaç taşımakla kalmamış, aynı zamanda Batı Avrupa'daki toprak ve zenginlik arayışlarını da harekete geçirmiştir. Haçlı seferlerinin başlangıcından itibaren Avrupa'dan gelen göçler ve ticaretin artması, Doğu Akdeniz'de ekonomik ve kültürel bir dönüşümü tetiklemiştir. Sefer, ayrıca Batı Hristiyanlar'ı arasında kilise etkisinin pekişmesine, bazı yerel lordların güç kazanmasına ve Avrupa'da feodal yapının güçlenmesine yol açmıştır.

8.1.Haçlı Seferleri'nin Başlama Sebepleri: Dinî, Siyasi ve Ekonomik Faktörlerin Etkisi

8.1.1.Tetikleyici Sebepler

8.1.1.1.Dini Faktörler

8.1.1.1.1. Hristiyan Misyonerliği

Misyonerlik, Hristiyan misyonerlik anlayışı, Haçlı Seferleri'nin ideolojik ve dini temellerinde önemli bir yer tutmuştur. Misyonerlerin taşıdığı dini coşku ve Büyük Vazife'nin etkisi, Haçlı Seferleri'nin hem manevi hem de siyasi boyutlarını şekillendirmiştir. Bu süreç, misyonerliğin sadece bireysel bir öğreti yayma çabası değil, aynı zamanda Hristiyan dünyasının kolektif bir hareketi olarak nasıl dönüştüğünü göstermektedir. Bu bağlamda etkilerini mercek altına almak istersek öncelikle misyonerliğin tanımını ve misyonerliğin Haçlı Seferleri üzerinde etkisini ele almak gerekir.

8.1.1.1.2.Misyonerliğin Tanımı ve Tarihsel Bağlamı

Misyonerlik, dar anlamıyla herhangi bir dini öğretiyi yabancı ülkelerde yaymakla yükümlü din görevlilerini tanımlamak için kullanılır. Daha geniş anlamıyla ise başkalarını belirli bir öğretiye, özellikle dini bir öğretiye ikna etmeye ve bu öğretiye çekmeye çalışan kişileri ifade eder. "Misyoner" terimi yaygın olarak Hristiyanlığı yaymayı amaçlayan görevliler için kullanılsa da, aslında herhangi bir dini öğretiyi yaymaya çalışan kişiler için de geçerlidir.

Hristiyan misyonerler, İncil'i dünya çapında yaymak ve Hristiyan inancını paylaşmak amacıyla önemli bir rol oynamışlardır. İsa'ya duyulan derin bağlılık ve güçlü bir amaç duygusuyla motive olan bu misyonerler, Büyük Vazife'nin buyruğunu yerine getirmeyi temel hedef edinmiştir:

"İsa yanlarına geldi ve onlara şunları söyledi: 'Gökte ve yeryüzünde bütün yetki bana verildi. Bu nedenle gidin, tüm uluslara öğrenciler yetiştirin, onları Baba,

Oğul ve Kutsal Ruh'un adıyla vaftiz edin ve size emrettiğim her şeye uymayı onlara öğretin. Ve işte, ben dünyanın sonuna kadar her zaman sizinle birlikteyim."
(Matta 28:18-20)

Bu insan kitlesinin böyle bir yolculuğa çıkmasının mostivasyonları elbette çok yönlüdür fakat Hans Mayer'in vardığı sonuca göre misyonerler, hem manevi hem de toplumsal güdüler bir araya gelerek 'kendiliğinden bir başarının kıvılcımını ürettikleri gibi, iki yüz yıl boyunca yanacak bir ateşi de tutuşturmuştur'. Bizans İmparatoru I. Aleksios Komnenos tarafından Selçuklu Türklerine karşı yardım çağrısı içeren mektup belki bu kıvılcımı en iyi biçimde özetlemektedir.

Birinci Haçlı Seferi, Hristiyan âlemini saran dini coşkunun, saldırgan bir Papalığın politikalarının ve Kilise'nin dramatik bir şekilde (tam) af vaadiyle istismar ettiği yeni doğmuş Kutsal Savaş kavramının bir örneği haline gelmiştir. Haçlı seferleri, tüm dünyevi günahların kefareti için güçlü teşvikler ve bir tür tövbe eylemi olarak sunulmuştur. Haçlı seferi fikri, halkın içinde zaten var olan ideallerle, etkili ve tutarlı bir vaaz programı yoluyla ortaya çıkan ideallerin birleştiği bir dizi bağlantılı düşünceyi birleştirmiştir.

8.1.1.1.3. Misyonerliğin Haçlı Seferlerindeki Rolü

Misyonerliğin ideolojik temelleri, Hristiyan âlemini derinden etkileyen Haçlı Seferleri'nin şekillenmesinde de önemli bir rol oynamıştır. Daha önceki metinde de ele alındığı üzere; Hans Mayer'e göre, hem manevi hem de toplumsal güdüler, Haçlı Seferleri'nin başarısına zemin hazırlamıştır. Bu süreçte, Bizans İmparatoru I. Aleksios Komnenos'un Selçuklu Türklerine karşı yardım çağrısı içeren mektubu, bu kıvılcımı tetikleyen unsurlardan biri olmuştur. Ancak bağlam içinde değerlendirildiğinde, Mayer'in "ateş" olarak nitelendirdiği bu olayın kaçınılmaz bir sonuç olduğu söylenebilir. Birinci Haçlı Seferi, Hristiyan dünyasında yükselen dini coşkuyu, saldırgan Papalık politikalarını ve Kilise'nin yeni şekillendirdiği Kutsal Savaş kavramını bir araya getirmiştir. Papa'nın vaazlarıyla desteklenen Haçlı Seferleri, tüm dünyevi günahların bağışlanması karşılığında güçlü bir teşvik olarak sunulmuş ve bir tür tövbe eylemi olarak kabul edilmiştir.

Haçlı Seferi düşüncesi, halkın içinde zaten var olan dini ideallerle, Kilise'nin tutarlı ve etkili bir vaaz programı yoluyla ortaya çıkardığı yeni idealleri birleştirmiştir. Bu birleşim, Haçlı Seferleri'nin ideolojik çerçevesini oluşturmuş ve misyonerlik faaliyetlerinin daha geniş bir coğrafyada etkili olmasını sağlamıştır.

8.1.1.1.4. Papalık

Papalık: Tanım olarak ‘‘ Katolik Kilisesinin ruhani ve cismani liderliğini temsil eden makam’’ olarak geçer. Kelime kökeni Grekçe pappas kelimesinden türetilen papa (baba), Katolik kilisesinin en yüksek ruhani reisi ve Vatikan Devleti’nin başkanı olan şahsa verilen dini-siyasi unvandır. Hristiyanlığın ilk dönemlerinde Doğu psikoposlarının kullandığı ve kutsallığı üzerine tartışmaların yapıldığı bu unvan IV.yüzyıldan itibaren Roma psikoposu (Hz. İsa’nın takipçilerinden olan Aziz Petrus) tarafından da kullanılmaya başlanmış, 998’de gerçekleştirilen Pavie Sinodu’nda kullanımı Roma psikoposuna hasredilmiştir.

Kilise ve Papalığın Birinci Haçlı Seferi öncesi durumu Haçlı Seferleri’nin nedenlerini anlayabilmek için Roma Kilisesi’nin ve papalığın seferler başlamadan önce içinde bulunduğu şartların incelenmesi gerekmektedir. IX. yüzyıl sonlarında Roma Kilisesi, Hristiyanlığın yüksek ideallerinden oldukça uzaklaşmış olduğundan kilisede reform yapılması gerektiği düşüncesi ortaya çıkmış, Cluny Manastırı’nın düşünceleri bu reform hareketinde önemli bir rol oynamıştır. Bununla birlikte Batı’da devlet adamları da dâhil okuma yazma seviyesinin ruhban sınıfı dışında oldukça düşük olması devlet yönetimini kiliseye bağımlı kılmıştır. 843 yılında Batı Avrupa’da Karolenj Frank İmparatorluğu’nun parçalanması üzerine hâkimiyet ve üstünlük mücadelesine giren dünyevi güçlere, papalar da katılmıştır. Papalık bu mücadeleyi kazanmak için bir yandan Roma Kilisesi’ni reform yoluyla güçlendirmeye çalışırken diğer yandan da çeşitli tarikatlar aracılığıyla mücadeleye giriştiği bu güçlerin hepsini itaat altına alarak kendisini Hristiyan dünyanın en büyük otoritesi haline getirmeye çalışmıştır.

Dinin toplum üzerinde etkin olması, toplumu yöneten siyasi güçleri dine karşı duyarlı olmaya ve devleti yönetirken dini göz önünde bulundurmaya zorunlu kılmıştır. Bu durum din ve devlet adamlarını ortak hareket etmeye yönlendirmiş, ortaklıkta kimin baskın taraf olduğuyorsa dönem dönem değişmiştir, kimi zaman devlet dinin üzerinde kimi zaman da din devletin üzerinde etkin olmuştur. Din ve devlet, buldukları dönemin şartlarına göre ellerindeki tüm olanakları bu otorite mücadelesini kazanmak için seferber etmişlerdir. Haçlı Seferleri de Roma Kilisesi ve papanın, Avrupa’daki siyasi güçlerle yaşadığı güç mücadelesinin en temel ve etkin araçlarından biridir. Bu bağlamda kilise ve papalık, Haçlı Seferleri’ni başlatan önemli bir faktör olarak görülmelidir. Her ne kadar Haçlı Seferleri’nin temelinde kilise ve papalığın faaliyetleri dışında farklı siyasi, sosyal ve ekonomik sebepler bulunsa da bu farklı sebeplere sahip toplumun tüm kesimlerini tek çatı altında toplayarak ortak ve tek bir hedefe yönlendiren unsur hiç şüphesiz kilise, papalık ve Hristiyan misyonerliğidir.

8.1.1.1.5.Papalığın Yetki Arayışı

Papa II. Urbanus Cluny Manastır düşüncesiyle yetişmiş bir din adamı olup reformist düşüncelere sahipti. Papa olduğu zaman hem dini hem de siyasi olayları yakından takip etti. Muhalif Papa III. Clemens ile yaşadığı yoğun bir mücadele nedeniyle Bizans İmparatoru I. Aleksios Komnenos ile yakın ilişkiler kurmaya çalıştı. Bu kapsamda, Bizans'taki Batı kiliselerinin yeniden açılmasını talep etti ve İmparator Aleksios da Norman ve Selçuklu Türkleriyle mücadele ettiği için bu teklifle yakından ilgilendi ve bu teklife olumlu yaklaştı.

İmparator I. Aleksios, 1089'da Papa II. Urbanus'un liderliğindeki Melfi Konsili'ne elçiler göndererek Batı ile barışçıl bir politika yürüteceğini bildirdi. Kapatılan kiliseleri yeniden açtı ve İstanbul'da bir sinod toplayarak Doğu-Batı kiliseleri arasındaki ayrımları kaldırmaya çalıştı. Papa da bu adımlar karşısında aforozu kaldırdı. Norman tehlikesini ortadan kaldıran İmparator, Türklere karşı bir ordu kurmaya karar vererek Batı'daki boşta kalan askerlerden faydalanmak istedi. Flandre Kontu I. Robert, İstanbul'da imparatora bağlılık yemini ederek 500 asker gönderdi. Mektup alan kişiler arasında İstanbul'da imparatora bağlılık yemini eden Flandre Kontu da bulunmaktaydı ve bu talebi beş yüz asker göndererek kabul etmişti. Aleksios, bu bağlılık yeminleriyle Batı'dan yardım alabileceğine inandı ve 1091-92'de Flandre Kontu'na mektup göndererek, asker desteği verilmezse Hıristiyan krallığının ve Kutsal Mezar'ın kaybedileceği ifadesi yer buldu.

1094 sonbaharında, Roma'da IV.Heinrich ve Muhalif Papa III. Clemens'e karşı hâlâ tam otorite sağlayamayan Papa II. Urbanus, IV. Heinrich'e meydan okumak ve hâkimiyeti altındaki bu şehirde papalığın otoritesinin sınır tanımadığını göstermek için 1095 yılının Mart ayında kendisinin ilk büyük konsilini burada toplamaya karar verdiğini duyurdu. Papa II. Urbanus, İstanbul'a mektupla bir heyet göndererek İmparator I. Aleksios'tan konsiline temsilci göndermesini rica etti.Konsil 1-7 Mart tarihleri arasında, papanın başhakem sıfatıyla başkanlık ettiği, Batı kiliselerinin en yüksek mahkemesi sıfatıyla iki yüz piskopos, dört bin papaz ve otuz bin kişilik halk kitlesinin katılımıyla Piacenza'da toplandı. Konsilde kilisenin iç sorunları, papalığın Batı imparatorları ile ilişkileri gibi Batı'nın kendi sorunları üzerinde durulacak olmasına rağmen İmparator, bu daveti Türklere karşı Batı'dan askerî yardım istemek için bir fırsat olarak gördüğünden davete olumlu baktı.

Elçiler, öncelikle Bizans İmparatorluğu'nun içinde bulunduğu durumu oldukça korkutucu bir şekilde anlatarak pagan olarak tanımladıkları Selçuklu Türklerinin Doğu Hıristiyanlığını tehdit ettiğinden ve İstanbul surlarına dayandığından bahsederek Papa II. Urbanus'tan ücretli asker yardımını talebinde bulundu, imparatorun bütün Hıristiyan kardeşlerinden istediği yardımı dile getirdi. Papa II. Urbanus Bizans'a askerî yardım yapma düşüncesini, bütün

Hıristiyan alemi üzerinde tek hâkim olma hayalini gerçekleştirmek için bir fırsat olarak gördüğünden. 1095 yılında Fransa'ya kadar uzanan bir vaaz turuna çıktı ve tüm Hıristiyanları Kutsal Toprakları kurtarmaya çağırarak İlk Haçlı Seferi'nin zeminini hazırladı.

8.1.1.1.6. Birinci Haçlı Seferi'nin Fitolini Ateşleyen Kutsal Şehir: Kudüs

"Kutsal yer", belirli bir halk veya topluluk için derin dini, manevi veya kültürel anlam taşıyan bir mekânı ifade eder.

Kudüs "üç ilahi din" olarak nitelendirilen Yahudilik, Hıristiyanlık ve İslam tarafından kutsal kabul edilmesiyle dikkat çekmektedir. Kudüs'e atfedilen kutsallığın altında yine bu dinlere göre yegâne kutsal varlık olan Tanrı'nın dünyanın diğer yerlerine göre bu beldeye ayrı bir değer vermesi yatmaktadır.

Bu uzun dönem içinde çeşitli dillerde farklı isimlerle anılmıştır. Örneğin bu şehre Yahudi literatüründe "Yeruşalayim" denilmektedir. Yahudi düşünür Saadia Gaon'a (ö. 942) göre bu isim "Barış Evi" yahut "Barış Yurdu" anlamlarına gelmektedir. Müslümanlarca verilen Kudüs ismi de "bereket, mübarek olmak" gibi bir anlam taşımaktadır. Peygamberler ve Yahudi şairler de Kudüs'e saygı ve hayranlık ifade eden isimler vermişlerdir. Bunlar arasında "Tanrı'nın Şehri", "Kutsal Şehir", "Adalet Şehri", "Sadık Şehir", "Doğruluk Şehri", "Barış Şehri", "Güzel Şehir" gibi isimler yer almaktadır.

Hıristiyanlar için Kudüs, Kilise'nin doğduğu yerdir. Ortodoks Hıristiyanlar Kudüs'ü "Bütün Hıristiyan dünyasının Anası" olarak kabul etmiştir. Zira Kutsal Ruh Pentekost günü havarilerin üzerine Kudüs'te inmiş ve İncil dünyanın dört bir tarafına Kudüs'ten yayılmıştır. Kudüs, Hıristiyanlar için gınahtan kurtuluşun gerçekleştiği esrarlı mekân, yaratılmış dünyanın merkezi, Mesih'in ikinci kez dönüş yeridir. Ayrıca Kudüs'e sadakat, İsa'nın beşeriyetine sadakatin bir ifadesi olarak algılanmaktadır. Hıristiyanlar açısından bakıldığında böylesine mühim olan Kudüs'ün kutsallığı ve önemi birbiriyle ilişkili başlıca üç sebebe dayanmaktadır. Bunlar İsa'nın hayatındaki önemli olayların bu şehirde vuku bulması, Hıristiyanlar için en kutsal mabet kabul edilen Kutsal Kabir Kilisesi'nin burada inşa edilmiş olması ve Kudüs şehrinin Hıristiyanlıkta önemli hac merkezlerinden biri olmasıdır.

Kudüs Hıristiyanlar için eşsiz bir şehirdir. Zira Tanrı insanoğlunu kurtarmak için kesin ve dikkate değer bir şekilde eyleme geçerken bu toprakları tercih etmiştir. Bu topraklar Yeni Ahit'in zikrettiği en önemli olaya, "Tanrı'nın, oğlu İsa Mesih'te bedenleşmesine" (Enkarnasyon) şahit olmuştur. Bu enkarnasyon anlayışına dikkat çeken Hıristiyanlar böylesine eşsiz bir olaya şahit olan bir şehrin bundan sonra herhangi bir şehirle kıyaslanarak alelade bir şehirmiş gibi düşünülmemeyeceğini belirtmişlerdir. Başka bir ifadeyle Kudüs, "Tanrı'nın kurtarma eylemi"nin gerçekleştiği bir bölgedir. Bu bağlamda Kudüs

Hıristiyanlara şunu hatırlatmaktadır: Hıristiyanlık sadece fikirler ve idealler meselesi değildir, bilakis bu din Tanrı'nın Kudüs ve çevresindeki yerlerde tarihe müdahale etmesinden türemiştir. Neticede Kudüs, yeryüzünden gökyüzüne geçme ihtimalinin olduğu bir yer olarak kabul görmüştür. Kudüs'ün kutsallık kazanmasında etkili olan Hıristiyan inancının şekillenmesindeki bir diğer önemli olay da İsa'nın çarmıha gerilmesidir. Yeni Ahit'te "Böylelikle bütün İsrail halkı şunu kesinlikle bilsin: Tanrı, sizin çarmıha gerdiğiniz İsa'yı hem Rab hem Mesih yapmıştır" cümlesiyle temas edilen bu olay şüphesiz Hıristiyanlar için Kudüs'ün ehemmiyetini artıran bir unsurdur. Kudüs'ün Hıristiyanlar için kutsallık arz etmesindeki önemli olaylardan bir diğeri ise İsa'nın, ölümünden sonra bu şehirde dirilmesidir. Nitekim Hıristiyan itikadının çekirdeğini oluşturan "yeniden dirilme" inancının olmaması, Hıristiyanlık diye bir dinin de olmayacağı anlamına gelmektedir. Yeni Ahit'te bu olaya şu cümlelerle dikkat çekilmiştir: "Tanrı ise, ölüm acılarına son vererek O'nu diriltti. Çünkü O'nun ölümüne tutsak kalması olanaksızdı." Yeniden dirilme, Hıristiyan itikadı açısından hem İsa'nın ilahi kanıtı hem de Tanrı'nın İsa'ya muhalif olan herkese ilahi bir itirazıdır. Başka bir ifadeyle Tanrı, yeniden dirilme olayında tamamen İsa'nın arkasında yer aldığını, onun iddialarını doğruladığını beyan etmiştir. Neticede bu hadisenin de Kudüs'te meydana gelmesi Hıristiyan algısında Kudüs'ü önemli kılan etkenlerden biri olarak yer almıştır. Kutsal Kabir Kilisesi'nin de burada bulunması Hıristiyanlarca bu bölgeye önem atfedilmesinde bir etken olmuştur.

8.1.1.2.Ekonomik Sebepler

I. Haçlı Seferlerinin başlamasında önemli bir ekonomik etken, Batı Avrupa'nın Doğu Akdeniz'e açılma isteği ve buradaki ticaret yollarına erişim arzusuuydu. Orta Çağ'da, İslam dünyası, Doğu'dan gelen ipek, baharat ve değerli kumaşlar gibi malların merkezi haline gelmişti. Batı Avrupa, bu zengin pazarlara ulaşmakta zorlanıyordu çünkü Müslümanlar bu bölgelerde hâkimiyet kurmuş ve tüccarların geçişine çeşitli engeller koymuşlardı. Haçlı Seferleri, Batı Avrupa'nın ticaret yollarına daha kolay erişebilmesi için bir fırsat olarak görüldü. Kudüs'ün ve Doğu Akdeniz limanlarının ele geçirilmesi, Hıristiyanların bu ticaret yollarını kontrol etmelerini sağlayacak, tüccarlar serbestçe ticaret yapabilecekleri bir ortam bulacaklardı. Bu nedenle, Haçlı Seferleri, hem dini bir misyon hem de ekonomik bir fırsat olarak görülüyordu.

Avrupa'daki feodal yapının getirdiği toprak sahibi olma isteği, Haçlı Seferleri'nin ekonomik sebeplerinden bir diğeri idi. Feodal toplumda, toprak zenginliğin ve gücün temel kaynağıydı. Ancak Batı Avrupa'daki topraklar sınırlıydı ve yeni topraklara sahip olma arzusu, soyluları Doğu'ya yönlendiren önemli bir motivasyon kaynağıydı. Haçlılar, Bizans İmparatorluğu'ndan ya da

fethedilen yeni topraklardan elde edilecek toprakları topraklarını genişletme ve güçlerini artırma fırsatı olarak gördüler. Sefer sırasında elde edilecek ganimetler ve topraklar, soylulara büyük ekonomik kazanç sağlayacaktı. Bu, Haçlı Seferleri'nin sadece dini bir amaçla değil, aynı zamanda zenginleşme ve toprak edinme arayışıyla da yapıldığını gösteriyor.

Diğer bir ekonomik sebep ise, özellikle İtalya'nın Venedik ve Cenova gibi şehir devletlerinin, Doğu'ya olan ticari bağlantılarını güçlendirme isteğiydi. Bu şehir devletleri, Batı ile Doğu arasındaki ticaret konusunda önemli rol oynuyordu. Ancak, Müslümanlar tarafından kontrol edilen topraklar üzerinden ticaret yapmak, hem zor hem de pahalıydı. Haçlı Seferleri, tüccarlara bu ticaret engellerini aşma ve serbestçe ticaret yapma fırsatı sundu. Venedik ve Cenova gibi şehirler, Doğu Akdeniz'deki limanlara hâkim olarak ticaret yollarını denetleme şansı yakaladılar. Ayrıca, Doğu ile Batı arasındaki ticaretin daha verimli hale gelmesi, bu şehirlerin ekonomik olarak daha da güçlenmesine katkı sağladı. Haçlı Seferleri, tüccarlara yeni pazarlar ve ticaret fırsatları yaratma amacını taşıdı.

Bu seferlerle birlikte Antakya Tarabya Yafo Akka Tripoli gibi önemli ticaret limanlarını ele geçirerek Akdeniz ticaretini ve İpek Baharat yolu gibi Önemli Ticaret yollarını kendi kontrolleri altında tutmak için çalışmalar yapmışlardır.

8.1.1.3.Siyasi Nedenler

I. Haçlı Seferlerinin başlamasında etkili olan önemli siyasi sebeplerden biri, Doğu Roma İmparatorluğu olan Bizans İmparatorluğu'nun yaşadığı zorluklardı. 11. yüzyılda, Bizans İmparatoru I. Aleksios Komnenos, Selçuklu Türklerinin Anadolu'da hızla ilerlemeleri nedeniyle ciddi bir tehdit altındaydı. Bu durum, Bizans İmparatorluğu'nun Batı'dan yardım istemesine neden oldu. Aleksios Komnenos, Papa II. Urbanus'a başvurarak Batı Avrupa'dan yardım talep etti. Yardım çağrısı, Haçlı Seferleri'nin başlamasında kritik bir dönemeç oldu çünkü Papa, Hristiyan dünyasını birleştirme ve Batı Avrupa'daki güçlü krallıkları ve soyluları sefer için harekete geçirme fırsatını gördü. Bizans'ın yaşadığı zorluklar, Batı Avrupa'daki siyasi otoriteler tarafından büyük bir fırsat olarak değerlendirildi ve Batı Avrupa'daki Hristiyanların ortak bir amaç etrafında birleşmesini sağladı.

Diğer bir siyasi sebep ise, Batı Avrupa'daki feodal yapının ve kraliyet hırslarının etkisiydi. Orta Çağ'daki feodal toplumda soyluların topraklarını genişletme ve güçlerini artırma arzusu çok yaygındı. Feodal beyler ve krallar, Haçlı Seferleri'ni yeni topraklar edinmek ve servet kazanmak için bir fırsat olarak gördüler. Bu soylular için, seferlere katılmak sadece dini bir görev değil, aynı zamanda siyasi bir strateji idi. Kudüs'ün ve Doğu Akdeniz'in ele

geçirilmesi, hem dini bir zafer hem de Batı Avrupa'nın gücünü artırma amacı taşıyordu. Seferlere katılanlar, fetihler sonrasında yeni topraklar edinmeyi ve bölgedeki siyasi egemenliklerini pekiştirmeyi umuyorlardı. Bu durum, Haçlı Seferleri'nin arkasındaki siyasi motivasyonları derinleştirerek Batı'daki hükümdarları harekete geçirdi.

Bir diğer önemli siyasi sebep, Batı Avrupa'daki yerel çatışmaların ve kraliyet içindeki huzursuzlukların Haçlı Seferlerine yönlendirilmesiydi. Orta Çağ'da Avrupa, özellikle Fransa ve İngiltere gibi ülkelerde iç savaşlar, toprak anlaşmazlıkları ve feodal mücadelelerle doluydu. Kudüs'ün ele geçirilmesi amacıyla yapılan Haçlı Seferleri, Batı'daki bu iç siyasi kargaşaların dışa yönlendirilmesi için bir fırsat sundu. Hükümdarlar ve soylular, iç meselelerden uzaklaşıp, bir araya gelerek ortak bir hedefe yöneldiler. Hristiyanlar arası birleştirici bir güç olarak işlev gören Haçlı Seferleri, Batı Avrupa'daki iç huzursuzlukları hafifletmeyi ve siyasi istikrarı sağlamayı amaçlayan bir strateji halini aldı. Ayrıca, kendi egemenliklerini artırmak isteyen yerel hükümdarlar, Haçlı Seferleri'nde yer alarak hem topraklarını genişletmeyi hem de dış dünyaya karşı güçlerini pekiştirmeyi hedeflediler.

Müslümanların Doğu Akdeniz'deki güçlerinin artması, Batı Avrupa'daki siyasi liderlerin endişelenmesine yol açtı. 11. yüzyılda, Selçuklu Türkleri özellikle Anadolu ve Balkanlar'da hızla ilerleyerek Bizans'a karşı tehdit oluşturmuş, Kudüs ve diğer kutsal topraklar da Müslüman egemenliğine girmişti. Bu durum, Batı Avrupa'daki krallıklar ve soylular için büyük bir siyasi uyarıydı. Müslümanların Kudüs'ü ele geçirmeleri, Hristiyanlık açısından kutsal kabul edilen bu şehrin kaybı, Batı Avrupa'daki siyasi liderleri, dini ve askeri bir sefer düzenlemeye zorladı. Batı Avrupa, bu siyasi tehditlere karşı ortak bir güç oluşturmak ve Müslümanların bölgedeki egemenliğini sona erdirmek için Haçlı Seferleri'ni başlatmayı gerekli gördü.

Haçlı seferlerinin sebepleri asla ve asla ayrı ayrı düşünülemez Her sebep birbirinin içine girmiş ve sefer sonunda oluşan bazı sonuçlar seferin birden fazla sebebinin çözümü olmuş veya farklı farklı sorunlar da çıkarmıştır.Bu yüzden bu sebepler incelenirken kesinlikle beraber incelenmelidir.

8.1.1.4.Kilit Noktalar Clermont Konsili(1905)

Papa II. Urbanus, daha önce de belirtildiği gibi Ağustos ayında Fransa'ya gelerek bir zamanlar rahibi olduğu Cluny Manastırı'nı ziyaret etti. II. Urbanus Cluny'nin büyük hac organizasyonları yapmak konusunda tecrübeli olduğunu bildiği için Doğu'ya askerî yardım talebinde bulunmak istediğini yineleyerek büyük bir ordunun organizasyonunu Cluny'nin üstlenmesini uygun gördüğünü belirtti. II. Urbanus, Haçlı ordularını büyük hac kabileleri şeklinde organize edebileceğini düşündüğünden, hacıları önceden Kutsal Topraklar'a götüren Adhemar sefer

sırasında doğrudan papanın temsilcisi olmak için, daha önceleri İspanya'da Müslümanlara karşı savaşmış olan Raymond da seferin askerî liderliği için çaba sarfetti. Ancak papa seferin kilisenin uhdesinde kalmasını istiyordu. Papa II. Urbanus daha sonra Provence, Avignon, Sait-Gilles, Lyon ve Bourgogne üzerinden 14 Kasım'da Clermont'a geldi. Bizans'a askeri yardım isteğinin, Papa bir şeyin farkındaydı ki "Tanrı Barışı" fikrinin ilk kez açıklandığı ve "Haklı Savaş" kavramının çok iyi anlaşıldığı yer Güney Fransa'ydı ve bu bölge, Haçlı Seferleri fikrini açıklamak için en uygun yerdi.

Clermont Konsili, 18-28 Kasım 1095 tarihleri arasında üç yüzün üzerinde kilise mensubunun katılımıyla gerçekleşen konsilin başlangıcında kilise sorunları, kilise-siyaset ilişkileri ve piskoposların durumları hakkında verilen hükümler üzerinde duruldu. Özellikle "Tanrı Barışı" fikrinin ve sefere katılanların günahlarının affedileceğinin duyurulması, konsilin Haçlı Seferleri düşüncesiyle bağlantılı en önemli kararlarıydı. Papa aforozu kilise otoritesini pekiştirmek için bir araç olarak kullanmaya devam etti.

Papa, 27 Kasım'da umumi bir toplantı yapılacağını ve konuşma yapacağını duyurdu. II. Urbanus konuşmasına İncil'den bölümler okuyarak dinleyicilerin dini duygularını harekete geçirdi ve Bizans'ın müslümanlar tarafından tehdit edildiğini dile getirdi. Romalıların Hıristiyan kardeşliğinin bir parçası olduğunu söyledi ve Kutsal Topraklar'ın ve Kudüs'ün geri alınmasının bu seferlere dahil olduğunu belirtti. İncil üzerinden yaptığı alıntılar üzerine de sefere katılanların günahlarının kilise tarafından affedileceğini ve malların kilise koruması altında bulunacağını vadederek katılımı teşvik etti. Halk arasında büyük bir coşku uyandıran bu çağrı, "Deus le Volt!" (Tanrı böyle istiyor!) nidaları eşliğinde her sınıftan kim olursa olsun herkes, geç kalınmadan Bizans topraklarından Türkleri kovmaya çağırıldı. Le Puy Piskoposu Adhemar de Monteil, Haç'ı kabul eden ilk kişi oldu ve papa tarafından seferin resmi temsilcisi ilan edildi. Bu şekilde seferin liderinin kilise olduğu açık bir şekilde bir kez daha ortaya konuldu. Papa, sefere katılanlar için kurallar belirledi. Katılımcıların Haçlı yemini etmeleri, kırmızı Haç işareti taşımaları ve sefere katılmayanların veya geri dönenlerin aforoz edileceği açıklandı. Sefer günü olarak Hz. Meryem'in göğe çıkış günü olan 15 Ağustos tarihi belirlendi ve orduların İstanbul'da toplanması kararlaştırıldı. Papa II. Urbanus, konuşmasında Bizans İmparatoru I. Aleksios'un adını hiç anmadı. Seferin tamamen kendi otoritesi altında olmasını istediği için başka bir liderin etkisini kabul etmiyordu. Papa'nın asıl amacı Bizans'ı desteklemek değil, doğuda kendi otoritesini güçlendirmektir.

Kısa sürede piskoposlar ve papazlar sefer haberini Avrupa'nın her köşesinde tebliğ ve tüm profesyonel askerleri Kutsal Topraklar'da savaşmak üzere davete başladı. İncil'de geçen kahramanlık ve savaş, derin dinî duygular olarak öne çıkarılmış, ulaşılamayan bölgelere sefere katılırlarsa maddi ve manevi güvencelerin verileceğini bildiren mesajlarla dolu mektuplar gönderilmişti. Papa

ayrıca görevlendirdiği vaizlerle bu çağrıdan herkesin haberdar olmasını istemiş, bu vaizler arasında Pierre l’Ermite adında gezgin bir keşiş özellikle etkili olmuştu. Böylelikle en büyük siyasi nedenlerden Bizans İmparatoru Aleksios’un da yardım talebi ile seferin fitili ateşlenmiş oldu.

8.2.Birinci Haçlı Seferi: Kudüs’e Giden Yolun Kanlı Serüveni

8.2.1 Orduların dağılımı ve ordular hakkında genel bilgiler

8.2.1.1.Haçlılar

Haçlı Seferleri'ne katılan orduların yapısı büyük ölçüde Avrupa'nın farklı bölgelerinden gelen yaklaşık 60.000-65.000 kişilik bir kuvvetle yola çıkmıştır. Bu ordu, genellikle Fransız, Alman ve Norman şövalyelerinden oluşuyor, yanında yerel köylüler ve gönüllülerden oluşan piyadeler de bulunuyordu. Haçlılar, zırhlı süvariler, okçular ve kılıçlı piyadeler gibi bileşenlerle donatılmıştı. Teçhizatları, ağır zırhlar, mızraklar, kalkanlar ve kılıçlar gibi geleneksel Avrupa silahları içeriyordu, ancak taşımacılık zorlukları ve malzeme eksiklikleri nedeniyle, lojistik açıdan sıkıntılar yaşadılar. Ordu genel olarak şu ana bileşenlerden oluşuyordu:

Şövalyeler: Feodal sistemdeki en üst sınıftan gelen, atlı askerlerdi. Şövalyeler, genellikle donanımlı ve eğitilmiş profesyonel savaşçılardı. Her Haçlı Seferi'nde, en deneyimli ve güçlü birlikler genellikle şövalyelerden oluşuyordu.

Piyadeler (Halk Gönüllüleri): Orta sınıf ve köylü sınıfından gelen, genellikle daha az deneyime sahip ancak sefer için gönüllü olan piyadelerdi. Bunlar çoğunlukla okçulardan, mızraklı askerlerden, ağır zırh giymeyen savaşçılardan oluşuyordu. Piyadeler, Haçlı ordularının çoğunluğunu oluşturuyordu.

Bunlara ek olarak aktif olarak savaşmayıp savaşa mantalite olarak yardımcı olan papaz ve din adamlarında geri planda çalışan birliklerde ordunun içinde yer tutardı.

8.2.1.2.Beylikler

Haçlı seferlerine karşı yapılan savunmalarda kullanılan ordularda Türk İslam ordu kültürünün etkisi çok büyüktür. Bunun yanında savunma savaşlarında kullanılan ve karşı orduyu yıpratmak da çok başarılı olan taktiklerde kullanılmıştır. Anadolu Selçuklu Devleti'nin ordusu, yaklaşık 20.000-25.000 kişilik bir güçle Haçlılara karşı direndi. Selçuklu ordusu, genellikle atlı okçular, mızraklı süvariler ve ağır zırhlı atlılar gibi askerlerden oluşuyordu. Diğer beylikler ise

Anadolunun 4 bir yanına dağınık ve dñzenden uzak gönñllñ yaklaşın 45 000-50 000 arasında bir ordu gücüne sahipti. Teçhizat ve taktikler olarak Anadolu Selçuklu Devleti ile benzer taktiklere sahip olan bu devletler Türk beylikleri ve Anadolu Selçuklu devletinin ordu dağılımını ise şöyle idi

Sñvariler (Atlılar ve şövalyeler)

Türk atlıları, Anadolu Selçuklu ordusunun en önemli kısmını oluşturuyordu. Özellikle okçular, mızraklı sñvariler ve ağır zırh giymiş atlılar önemli bir yer tutuyordu.

Piyadeler

Selçuklu ordusunda, atlı askerler kadar piyadeler de önemli bir yer tutuyordu. Ancak, piyadeler genellikle daha düşük statñlñ olan, yerel halktan ya da mñttefik beyliklerden alınan askerlerdi.

Okçular ve mızraklı askerler piyade birimlerinde yer alıyordu ve bu askerler, özellikle dağlık alanlarda yapılan savunmalarda etkili olmuşlardır.

Beyliklerin ordu dağılımını genellikle halktan gönñllñ olarak devşirilen piyadelerden oluşuyordu. Bu piyadeler daha düşük ücretle çalışan, ancak yerel topraklarda çok iyi uyum sağlayabilen savaşçılardı. Cođrafya bilgisi yüksek olduğu için genellikle Haçlılar'a karşı yerel savunmayı organize ettiler. Haçlıların Anadolu'ya girmesiyle birlikte bu güçler dağınık bir şekilde direniş gösterdi.

(I.Haçlı seferleri sırasında Türk ve Bizans Süvarileri)

8.2.2 Kudüs Yoluna Giden Savaşlar

8.2.2.1 İznik'in Alınması

Türkiye Selçukluları'nın başkenti olan İznik, Haçlılar açısından Kudüs'e giden güzergâhın üzerinde ele geçirilmesi gereken en önemli üslerden biri olarak görülmekteydi. Çünkü burası İstanbul'dan Kutsal topraklara kadar plânlanan bağlantının en önemli kısmı ve Haçlıların kendilerini savaşarak gösterebileceklerine inandıkları ilk Türk şehriydi. Haçlı ordularını imparatorluğun faaliyetlerine yardımcı askerler olarak gören Aleksios için ise bu sayede şehrin alınabileceği düşüncesi idi. Aslında İznik imparatorlukla Haçlılar arasında anlaşmazlığın ilk defa yaşandığı yer olarak da bilinmekteydi. Çünkü İznik surlarının müstahkemliği, kalenin içindeki Türk garnizonunun İznik Gölü vasıtasıyla iâşe alabilmesi ve Selçukluların üstün savunmalarıyla gösterdikleri mukavemet, Bizans'ın desteği olmadan şehrin alınamayacağını gösteriyordu. Bu nedenle imparatorluk, filosunu İznik Gölü'ne indirerek Haçlı kuşatmasına destek vermekteydi.

Türkiye Selçuklu Devleti Sultanı I. Kılıç Arslan ise Haçlılar İznik önlerine gelip, hazırlık yaptıkları sırada Malatya'yı kuşatmaktaydı.8 Haçlıların İznik'i kuşatmak için

hazırladıkları haberi kendisine ulaştığında ele geçirmek üzere olduğu Malatya'yı bırakarak hemen öncü birlik gönderdi ardından da yanındaki birlikleriyle beraber İznik'e doğru yola çıktı. Sultan, Haçlı ordusu toparlanmadan ve kuşatma için hazırlıklarını tamamlamadan onlara ani baskın düzenlemek için çok hızlı hareket etti ve kısa süre içerisinde şehrin önüne geldi. Fakat Haçlılar daha önce gelip şehri kuşattıklarından Kılıç Arslan'ın onlara karşı yapmış olduğu baskın ve taarruzlar neticesiz kaldı. Her ne kadar sultanın Haçlıların dağılması için düzenlediği girişimler etkisiz de olsa şehrin içerisindeki garnizon ile iletişim kurarak nasıl davranmaları gerektiği kendilerine iletildi. Çünkü I. Kılıç Arslan başkenti İznik'i vermemek için büyük bir gayret sarf etse de şehrin güney surlarının olduğu kısmın Haçlılar tarafından kapatılması ve İznik Gölü'ne imparatorluk filosunun girmesi şehirdeki umutları azaltmıştı. Kılıç Arslan kaledekilerin soğukkanlı bir şekilde kendileri için en uygun kararı almalarını sağlamalı ve şehri kıvrak diplomatik bir hareket ile en doğru tarafa teslim etmelerine imkân vermeliydi. Neticede İznik'teki Türk garnizonun dış dünya ile bağlantısı kesilince içeridekiler şehri 19 Haziran 1097'de Haçlılara değil Haçlıların arasındaki Bizans temsilcisi Butumites'e teslim etti. 120 Türklerin bu stratejik hamlesi yani şehri imparatorluğa teslim etmesi beklenildiği üzere Bizans İmparatorluğu ile Haçlılar arasındaki ihtilafı ortaya çıkardı.

8.2.2.2. Bizans İmparatorun Batı Anadolu Seferi:

Haçlılar 28 Haziran 1097'de İznik'ten hareket ettiler. Haçlıların şehirden ayrılışının ardından İmparator Aleksios İznik'in güvenliğinin temini için şehirde garnizon oluşturdu, daha sonra kendi birliklerini toplayarak Anadolu'nun batısına Selçuklular tarafından fethedilen bölgeleri ele geçirmek için döndü. Çünkü imparator uzun zamandır Türklerle mücadelesinde elde ettiği tecrübesine dayanarak, Selçuklu, Danişmendli ve Anadolu'daki diğer Türk beylerinin bir araya gelip kudretli müttefik Türk gücü oluşturabileceklerinden endişe duyuyor ve bu birliğin Haçlıların Anadolu'da kendisine sağladığı yararı boşa çıkaracağını biliyordu. Bu nedenle Türkler arasındaki irtibata engel olup, Anadolu'nun batısındaki şehirleri ele geçirmeyi ve kıyı kesimleri tahkim etmeyi düşündü. Böylece hazırlanmasını istediği yeni bir donanma ile hem imparatorluğun hem de Haçlıların gayelerine hizmet etmeyi amaçladı. Aynı zamanda imparatorluk adına alınan kıyı kesimlerden bir hat oluşturarak iç kısımlardaki Ermenilere de müdahil olmayı hedefledi. İmparator bu şekilde Haçlıların faydasına hareket etmekteydi. Ama onun bu girişimleri Haçlılar tarafından şüpheli bir şekilde değerlendiriliyordu. Nitekim İznik'ten ayrıldıktan sonra Dorylaion'a (Eskişehir'e) yönelen Haçlılar, Kılıç Arslan liderliğindeki Türkler ile mücadele etmiş ve imparatorun yardımını alamamışlardı. Burada kazandıkları öz güven sebebiyle onlar, sefer devam ederken yaşadıkları her olumsuzluğu imparatorluğun temsilcisi olarak yanlarında bulunan komutan Tatikios'a atfetmeye ve bunu sözlü olarak ifade etmeye başladılar. Fakat Haçlılar hâlâ Bizans'a muhtaç olduklarını bildiklerinden imparatora verdikleri yeminlerin şartlarını yerine getirmeye devam ettiler. Buna mukabil imparatorunda kıyı bölgelerdeki faaliyetlerini tamamlayıp

seferin başlamasından yaklaşık bir yıl kadar sonra Haçlılara olan vaadini gerçekleştirmek için Akşehir'e (Philomelion) kadar ilerledi.

8.2.2.3.Haçlıların İç Anadolu'daki Uygulamaları:

İznik'in ele geçirilişinin ardından yürüyüşlerine devam eden Haçlılar yukarıda da söylendiği gibi, 1 Temmuz'da Dorylaion'a geldiler ve Kılıç Arslan liderliğindeki Türkler ile mücadele ettiler. Kalabalık Haçlı ordusunun arkadan gelen kuvvetlerinin desteği sayesinde Türkler karşısında dağılmaktan kurtulan Haçlılar yollarına devam ederek Konya ve Maraş üzerinden Antakya'ya doğru ilerlediler. Bu süreçte Haçlıların Türklerin mukavemeti dışında Bizans, Ermeni ve Süryânîlerin direnci ile karşılaşmadıkları görüldü. Haçlıların ilerleyişleri sırasında imparatorluğa verdikleri sözü tutmadıkları, ele geçirdikleri ve buldukları her bölgede farklı uygulamalar gerçekleştirdikleri gözlemlendi. Bunun ilk örneği Selçukluların İznik'in kaybedilmesinden sonra merkez kabul ettikleri Konya önlerinde yaşandı. Şehrin önlerine geldiklerinde buranın Türkler tarafından boşaltıldığını görmelerine rağmen şehre karşı hiçbir girişimde bulunmayan Haçlılar Kapadokya'ya doğru ilerlediler. Aynı Haçlılar Kapadokya bölgesine geldiklerinde buradaki Göksun, Komana ve Kayseri gibi yerleri işgal edip ele geçirdiler. Bu şehirlere Konya'da yaptıklarından farklı olarak küçük garnizonlar yerleştirdiler ve imparatorluğa teslim ettiler. Muhtemelen Haçlıların bu şekilde davranmasının sebebi Konya'nın Türklerin elinden alınabilecek olmasına rağmen kısa süre sonra kaybedileceğini düşünmeleridir. Haçlılar bu nedenle imparatorluğun lehine olabilecek bu kuşatmaya zaman ve enerji harcamak istemiyorlardı. Aynı zamanda Konya'nın ele geçirilmesi halinde İznik'te yaşananların tekrar etme ihtimali söz konusuydu. Yani Haçlılar şehri Bizans'a teslim etmemeleri halinde ihanet ile suçlanacak ve çok erken bir tarihte imparatorla araları açılacaktı. Diğer taraftan Göksun, Komana ve Kayseri'ye garnizon bıraktıktan sonra imparatorluğa teslim etmeleri ise bu şehirlerin Haçlılara çok ilgi çekici gelmemesinden kaynaklanmış olabilir. Ayrıca bu bölgeler denize uzak fakat Müslüman topraklarına yakın olduğu için Müslümanların kendi üzerlerine yapabilecekleri seferden korkmuş bu nedenle buraları imparatorluğa bırakmak suretiyle aralarındaki anlaşmaya aykırı hareket etmediklerini göstermiş olma ihtimalleri de bulunmaktaydı.

8.2.2.4.Kilikya Bölgesi'ndeki Uygulamaları

Haçlıların güzergâhları üzerinde Türklerden alınıp Bizans'a teslim edilmeyen Konya dışında şehirlerde bulunmaktaydı. Bu bölgeler Kilikya'da özellikle Ermenilerin yoğunlukla yaşadığı yerlerdi. Anadolu coğrafyasındaki çoğu yerlerin aksine Haçlıların Kilikya'daki şehirleri Bizans'a iade etmemelerinin altında farklı sebepler vardı. Ermenilerin Haçlılara olan ılımlı tutumu ve kontlar tarafından ileri kurulması plânlanan devletlerin geleceği için bölgenin stratejik öneminin fark edilmiş olması bu sebeplerin başlıcalarıydı. Ermenilerin meskûn olduğu Kilikya bölgesinin stratejik

önemi, Anadolu'nun merkezini tehdit edebilecek risklerin bertarafı için güvenlik kilidini oluşturan bir sınır merkezi olmasından ileri geliyordu. Etrafını çevreleyen dağ silsileleri sebebiyle burası Doğu Akdeniz ile Anadolu arasında bir tampon bölge olmakla kalmayıp bölgenin dışarıdan idare edilmesine de imkân sağlıyordu. Bu nedenle Kilikya bölgesi Bizans ile Türkler arasında el değiştiren bağımsız hareket etmelerine fırsat tanıyan bir hüviyete sahipti. Haçlılar muhtemelen rahat hareket edebileceklerini düşündükleri en uygun bölge olarak Kilikya'yı gördüler. Ayrıca Ermenilerin, imparatorluğa ve Türklere karşı muhalefeti Haçlıların burada yerleşme kararı vermelerine katkı sağlamış da olabilirdi. Diğer taraftan burası Anadolu veya Suriye'den akınlar yapacak Müslümanlar tarafından aşıldığında Ortadoğu'da kurulacak Haçlı merkezlerinin önünde engel teşkil edecek ikinci bir tampon bölge olmaması sebebiyle ele geçirilmesi gereken oldukça önemli bir bölgeydi. Bu bölgenin dikkate alınmaması Haçlılar açısından tehlikeli sonuçların ortaya çıkmasına neden olabilirdi. Haçlılar bölgeye indiklerinde kendilerine rahat bir şekilde Ermenileri müttefik olarak bulmalarının altında yatan sebeplerden birisi de Ortodokslarla Ermenilerin inanışlarını kıyaslayıp kendilerine Doğu Kiliseleri'ni daha yakın bulmalarındır. Bu duruma Haçlıların siyasî ve askerî amaçlar için Ermenilerin inançlarını hoş görmeleri veya karşılıklı ortak çıkarlar için oluşturulmak istenen bir birliklilik düşüncesi sebep olmuş olabilir. Fakat Ermeniler ile Haçlıların arasında Kilikya bölgesinde oluşan yakınlığın Ermenilerden ziyade Haçlılara yaradığı kesindir. Çünkü Haçlıların gelişiyle Ermenilerin içindeki dinî ihtilaf derinleşmiş ve bölgedeki hâkimiyetleri çöküşe geçmiştir.

8.2.2.5.Haçlı Ordusunun Bölünmesi ve Tankred ile Baudouin'nin Yer Edinme Mücadelesi

Haçlı liderleri arasındaki iktidarını güçlendirmek için Ermenilerin yukarıda bahsedilen tutumunu iyi okuyabilen Tankred ve Baudouin, onların desteği olmadan ana Haçlı ordusuyla hareket ettiklerinde kendilerine hâkimiyet sahası bulamayacaklarını fark etmişlerdir. Bu sebeple iki lider Ermenilerle temasa geçmiş ve ana ordudan Konya Ereğlisi'nde iken 14 Eylül 1097'de ayrılmışlardır. Bahsi geçen liderlerden Tankred, Ulukışla üzerinden ilerlerken, Baudouin Kemerhisar yolundan Pozantı geçidine ulaşmış ve ardından Tarsus ve Misis bölgesine inmiştir. Bu şehirler ele geçirilerek Haçlı birlikleri bırakılmış ve Bizans'a teslim edilmeyerek sahiplenilmiştir. Tankred ana orduyla birleşmeden önce İskenderun'u ele geçirdi. Bu bölge Haçlıların Suriye'de yapacakları faaliyetler için son derece önemli bir liman kentiydi. Avrupa'dan veya Bizans İmparatorluğu'ndan deniz yoluyla gerekli ikmal yapılabilirdi. Fakat bu liman kenti Haçlıların plânladıkları bir düzeyde kullanılmadı. Buna imparatorun kara birlikleriyle bölgeye gelmeden donanmasını önden Haçlılara göndermek istememesi veya bölgedeki Müslüman donanmasının varlığı sebep olmuş olabilirdi. Fakat şu bir gerçektir ki, Haçlıların daha önce zihinlerinde hep var olan ama organize edemedikleri Ortadoğu'ya yerleşme düşünceleri aşağıda ayrıntılarıyla tartışılacağı üzere Baudouin ve Tankred'in Kilikya'da Ermeniler ile iletişim kurmasıyla kesinleşmeye başladı. Büyük bir ihtimalle imparator da bunu artık yakinen biliyordu ve Haçlılara yardımı ağırdan alıyordu. Bu sebeple özellikle Baudouin,

Çukurova civarında bir devlet kurmanın imparatorluk tarafından hoş karşılanmayacağını ve bu davranışın Bizans'a karşı bir meydan okuma olabileceğinin farkında olduğundan Maraş yakınlarında birleştiği ana Haçlı ordusundan daha önce de yaptığı gibi ayrıldı ve daha Doğu'ya doğru uzaklaştı. Tankred ise Baudouin'nin aksine Çukurova bölgesinde bir yer edinme hayalini sürdürmekteydi. Baudouin ve Tankred'in Kilikya bölgesi üzerinden ilerleyişlerini sürdürüp Ermeniler ile iletişime geçme sebepleri günümüz tarihçileri tarafından farklı şekillerde değerlendirilmiştir. Tarihçilerin bir kısmı bu girişimi tamamen plânlı bir organizasyonun parçası olarak görürken diğer kısmı şartların gerektirdiği bir gelişme olarak görmüşlerdir. Bu hususlar aşağıda Antakya kuşatması öncesi yaşanan olayların anlatıldığı kısımda ayrıntılarıyla tartışılacaktır.

(Haçlı ordusunun Güzergahı)

8.2.2.6. Urfa'nın Ele Geçirilmesi ve Hukukî Konumu

Baudouin ana Haçlı ordusundan ayrıldıktan kısa bir süre sonra önce Tell-Bâşir'i 156 ardından ise Râvendân'ı ele geçirdi. Tell-Bâşir'de ikamet ederken Ermenilerle temas içinde olmanın faydasını gören Baudouin, 1098 yılının Ocak ayında Urfa hâkimi Toros'dan onu şehre davet eden bir mektup aldı. Bu mektup Baudouin için devlet sahibi olma emellerini gerçekleştireceği bir fırsattı. Bu şehir Hristiyanlık için son derece öneme haizdi ve bu sebeple papalık açısından Ortadoğu'da kurulacağına inanılan diğer kontluk merkezleriyle kıyaslandığında kutsallık bakımından aşağı kalmazdı. Şehrin stratejik önemi ise dinî hüviyeti kadar ön plândaydı, çünkü Ortadoğu'ya her yönden yapılacak bir seferde Urfa önemli bir üs konumundaydı. Musul, Bağdat, Mardin ve hatta uzak sayılabilecek mesafedeki Horasan'dan çıkan ordulara mukavemet edilebilecekse Urfa'nın konumu ve yoğun nüfusu göz ardı edilemezdi. Fırat Nehri'nin varlığıyla beraber güneyindeki Suriye bölgesi, şehri

değerli kılan diğer bir unsurdur. Baudouin için önemli hususlardan biri de Kilikya'daki durumdan farklı olarak Tankred gibi bir rakibinin bu bölgede bulunmamasıydı. Buranın Bizans'a iadesi Baudouin için muhtemelen hiç düşünülmüş bir seçenek değildi. Çünkü Toros'tan gelen davete olumlu cevap vererek şehre ulaştıktan kısa süre sonra çevirdiği entrikalarla Ermeniler üzerinde hâkimiyeti elde etmeyi başarması bunu göstermekteydi. Şehrin Bizans İmparatorluğu ile olan hukukî statüsü Türklerin hâkimiyetinde bulunan diğer şehirlerden farklıydı. Kaynaklardan anlaşılacağı üzere Urfa Baudouin'nin şehirdeki idareyi ele almadan önce imparatorun egemenliğini kabul etmiş, yöneticisi olan Bizans'a bağlı bir valilik şeklinde yönetilmekteydi. Bu açıdan düşünüldüğünde Bizans'ın otoritesinin tanınıp şehrin valisi tarafından imparatorun vassallik hukukuna uygun isteklerinin yerine getirilmesi şartıyla Baudouin'nin şehri ele geçirmesinde bir beis yoktu. Zira ortada kuşatılarak alınan ve imparatora teslim edilmesi gereken bir şehir değil, değişen Ermeni yönetici yerine Bizans tarafından tanınması gereken yeni bir Batılı lider vardı. Baudouin, kendisinin Bizans İmparatorluğu'nun egemenliğini tanımış Toros tarafından Urfa'ya çağrıldığını iddia ediyor, bu sayede işgalci olmadığını vurgulamaya çalışıyordu. Ayrıca şehre girildiğinde ve yönetim Baudouin tarafından devralındığında, yanlarında şehri teslim edecekleri Haçlıların ana ordusunda bulunan Tatikios önderliğindeki gibi bir Bizans birliği de bulunmamaktaydı. Ana orduya eşlik eden Bizans birliği birçok şehirde küçük garnizonlar şeklinde bırakıldığından önemli ölçüde azalmıştı. İmparator da dâhil olmak üzere Birinci Haçlı Seferi'ne mensup bütün unsurlar Kudüs'e giden yolda önlerine çıkabilecek engel ve zorluklarla ilgilenmekteydiler. Muhtemelen bu sebeple imparator Urfa'yı ele geçiren Baudouin ile ilgilenmek yerine onun bu yeni statüsünü kabul etmeye olumu yaklaşıyordu ki, kaynaklarda bu durumun aksine kesin bir ifadeyle rastlanmamaktadır.

8.2.2.7. Antakya'nın Durumu

Haçlılar Antakya önlerine 1097 yılı Ekim ayında ulaştılar. Şehir, dönemin en müstahkem kalelerinden biri olduğu gibi onu çevreleyen surları da çok uzundu. Surlarının uzunluğu sebebiyle şehir tamamen kuşatılmıyor ve açıkta kalan kısımlar bulunuyordu. Bu durum, içeride bulunan Türk garnizonunun dışarıdan yardım alabileceği anlamına geliyordu. Ayrıca Antakya kalesi istilalara karşı içerisindekileri uzun süre idare edebilecek iâşe kapasitesine sahipti ve her an şehirden yapılabilecek bir huruç hareketi ile kuşatılanlar zor durumda kalabilirdi. Şehrin bu özellikleri, Haçlıların kale önünde tehlikelere açık bir şekilde uzun bir süre kuşatma yapmak zorunda kalacaklarının habercisiydi. Kalabalık ordunun beslenme ihtiyaçlarının giderilmesi, maruz kalacakları Türk saldırılarına karşı güvenliğin sağlanması ve kuşatmanın süreklilik arz etmesi için Bizans İmparatorluğu'nun lojistik destek sağlaması ve yardımda bulunması Haçlılar bakımından hayati önem taşıyordu. Bizans'ın Haçlılara yapacağı yardımın öneminden dolayı, daha önceleri Antakya'nın Haçlı idaresine alınması mevzusundan ziyade ordunun Kudüs'e yürüyüşü sırasında Bizans'ın kara ve denizden sağlayacağı lojistik destek büyük bir ihtimalle plânlanmış ve konuşulmuştu. Çünkü Haçlılar tarafından bu destek beklentisinin en üst seviyelere çıkacağı ve onların yardıma ihtiyaç duyacakları ilk durak Antakya idi. Antakya

önlerinde Haçlıların yardım isteklerinin artmasının en önemli sebeplerinden biri şehrin Akdeniz kıyılarındaki limanlarla olan ilişkisinde yatmaktaydı. Denizci devletler ile Haçlıların iletişimi ancak bu yolla olabilirdi. Nitekim Haçlılar Antakya'ya geldikten çok kısa bir süre sonra Cenovalı denizciler şehre çok yakın bir yer olan Süveydiye (St. Simeon) limanına demir atmışlardı ve Haçlı karargâhına yardım getirmişlerdi. Diğer taraftan imparator, Bizans'ın Akdeniz üssü olan Kıbrıs'tan Mamistra (Misis), İskenderun, Lazkiye veya Süveydiye limanı vasıtasıyla iaşe ve askerî teçhizat desteği sağlayabilirdi. Bu nedenle donanma desteği Haçlı ordusu için hayati bir unsurdu ve bu tür bir deniz desteği olmadan başarılı olabilmeleri zordu. Antakya kuşatması sırasında Kıbrıs ile bağlantı şart olduğundan Bizans ve Batının deniz gücü kanalları her zaman açık tutulmalıydı. Bu sayede daha önceden Haçlılar ile imparator arasında deniz ve karadan yapılması plânlanan destek anlaşması uygulanabilecekti. Fakat Aleksios ve Haçlıların teorik olarak anlaştığı bu husus, iki tarafında yaptığı sefer sırasında pratikte uygulanamadı. Çünkü Aleksios Haçlıların Anadolu'da oluşturduğu kargaşadan istifade edip Ege bölgesinde Türkler ile giriştiği mücadeleden azami çıkar sağlamak istiyor ve Haçlılara yardımı ikinci plâna atıyordu. Haçlılar ise iç çekişmeler sebebiyle birlik olamıyor, kişisel çıkarları sebebiyle parçalı bir hareket tarzı benimsiyorlardı. İki taraf arasında bir iletişim kopukluğu da vardı. Fakat her ne olursa olsun Haçlılar, Bizans'ın yardımına kendilerini o kadar çok muhtaç hissediyorlardı ki, imparator yardıma gelmeden Antakya kuşatmasından netice alabileceklerine inanmıyorlardı. Şehri ele geçirme konusunda Haçlıların kesin olmayan tutumları ve ümitsiz tavırları aşağıda ele alınacak olan Kürboğa karşısında kazandıkları zafere kadar sürdü. İmparatorluk ise Haçlılara olası bir yardımda ve müdahalede bulunabilmek veya Haçlıların bölgede Bizans lehine elde edebilecekleri bir kazanıma müdahil olabilmek için Suriye sahil şeridindeki limanlarda etkili olmak istiyordu. Bu süreçte ön plâna çıkan liman Kıbrıs ile doğrudan bağlantısı olan Lazkiye limanı oldu. 1097 yılı sonu veya 1098 yılı başlarında Lazkiye Müslümanlardan alınarak imparatorluğun Suriye sahillerindeki bir merkezi haline geldi. Her ne kadar buranın görevi Antakya kuşatması için bir iaşe merkezi olarak düşünülse de Türklerin taarruzları ve imparatorluğun yardımda bulunma noktasındaki ağır tavrı bu merkezin Haçlılara sağlayacağı faydayı en az seviyeye indirgedi.

Haçlıların ihtiyaçlarının giderilmesi, karşılaşılan zorlukların ortadan kaldırılması ve kuşatmanın neticelenebilmesi için ikmal yollarının kontrol altına alınması gerekiyordu. Şehrin hinterlandı olan bölgelerin ele geçirilmesi için seferler düzenlenerek civar bölgeler Haçlılar tarafından ele geçirildi. Kuzeyde kalan Kilikya Ermenileri ile diyalog halinde olan Haçlılar, sahil kesimi ile bağlantıyı kuran yolların güvenliği için çaba sarf ediyor ve Antakya'nın güvenliği için kilit sayılabilecek bölgeleri ele geçiriyorlardı. Türkler bir taraftan karşı taarruzlar ve âni baskınlar yapıyor diğer taraftan Haçlıları psikolojik ve askerî olarak yıpratmaya çalışıyorlardı. Bizans İmparatorluğu ise bu şartlar altındaki Haçlılara yardıma gelme konusunda ağırdan davranıyordu. Bizans İmparatoru'nun yardıma gelmediği ve geciktiği her gün Haçlıların iaşe ve askerî güç bakımından yeni stratejiler geliştirmelerine ve bir lider

altında toplanma arayışına girmelerine sebep oldu. İmparatorun yardım gelmediğinden şehrin çevresindeki bölgeler ilk etapta Haçlı liderlerinin zihinlerinde kaynak temin edilecek yağma merkezleri ve ele geçirildiğinde kullanılacak askerî üsler olarak görüldü ama Haçlı ordusu, Antakya surlarını tamamen kuşatıp içerdekilerin dış dünya ile iletişimini kesecek kadar kalabalık olmadıkları ve kuşatma makinaları da yetersiz olduğundan netice alamıyor, zaman geçtikçe de Türklerin ittifak etme ihtimali karşında açık hedef haline geliyordu. Haçlıların şehri ele geçireceklerine dair olan inançları iyice azalmıştı. Tek umutları imparatorun bir an önce bölgeye gelmesiydi. Dolayısıyla Haçlıların da bu sorunu çözmek amacıyla ordugâhlarındaki Bizans temsilcisini, kendilerine gelecek yardım ordusunun bir an önce bölgeye ulaştırılması ve yürüyüşlerinin hızlandırılması için imparatora gönderdi. Bohemund Antakya üzerinde otorite olmak için yakalayacağı fırsat ise şehri savunmakla görevli muhafızlardan birini Türklere ihanet ederek Haçlılara yardımcı olmaya ikna etmesiyle elde etti. Kaynaklarda inancı, milliyeti ve ihanet etme sebebi farklı şekillerde anlatılan Firuz isimli kişinin Haçlılara yaptığı yardım sayesinde Kürboğa'nın kendilerine korku ve endişe veren Türk ordusu Antakya'ya ulaşmadan bir hafta kadar önce 3 Haziran 1098'de şehre girmeyi başardılar. Haçlılar için bu zaferi elde etmek hiç kolay olmamıştı. 21 Ekim 1097'den itibaren yaklaşık sekiz ay boyunca dış surları aşabilmek için şehri kuşatmışlardı. Kuşatma sırasında birçok sıkıntı ile karşılaşmışlardı. Surları aştıklarında ise içerisinde buldukları yoksunluk ve üzerlerinde hissettikleri Türk tehdidi nedeniyle olsa gerek insanlık dışı büyük bir katliama imza attılar. Antakya valisi Yağısıyan da dâhil olmak üzere şehirde ele geçirdikleri Türkleri öldürdüler. Haçlıların taarruzlarından kaçabilenler ise surlardan çok uzak olmayan iç kaleye girip bir direnç merkezi oluşturdular.

Musul atabeyi Kürboğa büyük bir ordu ile yaşanan olaylardan sadece birkaç gün sonra (6 Haziran 1098) Antakya önlerine ulaştı. Kürboğa'nın büyük bir ordu ile şehrin önüne gelişiyle Haçlılar çok kısa bir süre önce kuşatıp aldıkları kalede kendilerini sayıca daha üstün olan Müslümanlar tarafından kuşatılmış hale geldiler. Kürboğa ve ordusu dışarıdayken Haçlıların çektiği imkânsızlıklar en uç noktaya ulaştı. Daha önce şehri kuşatırken içerideki Türklerin ikmal yollarını kesip onları aç bırakarak teslim olmaya zorlayan Haçlılar şimdi kendileri hem dışarıdan hem içeriden kuşatılmış bir halde açlıkla mücadele etmek zorunda kalmışlardı. Bu süreçte etrafta bulabildikleri ağaç kabukları ve binek hayvanların derisi gibi şeyleri gıda maddesi olarak kullanıp hayatta kalmaya çalışıyorlardı. Haçlıların dayanabilecekleri maddî güçleri olmadığından onlar için geride sadece imparator Aleksios'un ordusuyla yardıma gelmesi umudu kalmıştı. İmparator da Haçlıların Antakya'da yardıma muhtaç bir halde olduklarının farkındaydı. Nitekim Haçlıların içinde buldukları zor durumun haberi kendisine ulaştığında Aleksios onlara yardımda bulunmayı çok istedi.

İmparatorun Haçlılara yardımda bulunabilmesi için bazı problemleri aşması gerekiyordu. Bu problemlerin başında Anadolu'daki güvenliğin tesis edilmesi

gelmekteydi. İmparator yapacağı stratejik bir hata sonrası özellikle iç bölgelerde I. Kılıç Arslan ve Ege'deki Çaka Bey'in Bizans'a vurabileceği darbelerden çok çekiniyordu. Bu sebeple kendisi Anadolu'nun iç bölgelerine ilerlerken Ege Bölgesi'nde Çaka Bey ile savaşması için geride Ioannes Dukas'ı bırakmıştı

Oldukça ihtiyatlı bir şekilde ağır ağır Antakya'daki Haçlılara doğru ilerleyen Aleksios'u durduran zor durumdaki Haçlı ordugâhını terk etmekten başka çare bulamamış bir kont olan Etienne de Blois'in verdiği haberler oldu. Aleksios ilerleyişi sırasında Philomelion'a (Akşehir) kadar gelmişti ve muhtemelen Anadolu'nun büyük bir kısmını ele geçirdikten sonra Haçlılara gereken yardımı yapmayı düşünüyordu. Etienne de Blois ise Haçlıların içinde bulunduğu zorluğun farkında olarak Türklerin Antakya'ya yönelik yapacakları saldırılardan ürkmüş ve Avrupa'ya dönüş yolunda imparatorun bulunduğu bölgeye kadar ilerlemişti. Kont ve yanındakiler geride kalanların umutlarının azaldığını ve Haçlıların teslim olmanın eşiğinde olduğuna dair bilgiler verdiler. Aleksios'un tüm plânlarını değiştirecek olan ise Türklerin imparatorun Haçlılara yardım amacıyla ilerleyişinden haberdar oldukları ve buna engel olmak amacıyla büyük bir orduyla bölgeye intikal edecekleri bilgisiydi. Etienne'e göre belki de çoktan Türkler Antakya önlerine gelmişler ve Haçlıları dağıtmışlardı.

Aleksios, Etienne'nin verdiği bu bilgilerden sonra daha fazla ilerleyip Haçlılara yardıma gitmenin bir fayda sağlayamayacağını, eğer aksine bir hareket yaparsa imparatorluğu tehlikeye atabileceğini düşündü. Aleksios'un zihnindeki temel endişe Haçlıların dağıtılıp Antakya'nın kaybedilmesinden çok İstanbul'un tehlikeye düşme ihtimaliydi. İmparator kendisini zor bir iklimde hissediyordu. Bir yandan Haçlılara yardım edebileceğine dair yemini yerine getirme sorumluluğunu hissediyor diğer taraftan yapacağı pek bir şeyin olmadığını görüyordu. Eğer gerçekten de Selçuklu ordusu Haçlıların üstesinden geldiyse yine de imparatorun onların üstüne yürümesi gerekiyordu. Öte yandan da Selçuklular karşısında alacağı bir yenilgi durumunda Anadolu'daki tüm durumun değişmesi kaçınılmazdı. Dolayısıyla risk çok büyüktü, eğer akıllıca hareket edemez duygusal davranırsa bir maceraperest grup uğruna imparatorluğun bir daha toparlanmamak üzere çökmesine sebep olabilirdi. Romanos Diogenes'in Türklerin orduyla ilerlediği bilgisine karşılık ileri atılarak Malazgirt'te yaşadığı yenilgi hâlâ unutulmamıştı ve muhtemelen bu olay Türklerin Bizans'a yaşattığı ağır bir tecrübe olarak Aleksios'un zihninin bir köşesinde duruyordu. Aleksios bu sebepten ötürü ordusunu İstanbul'a doğru çekme ve merkezdeyken Selçuklu ordusunun ilerleyişi hakkında bilgi alma kararı verdi.

Aleksios tarafından bakıldığında Blois kontu Etienne'nin ilettiği haberler doğru olabilir ve tahmin edildiği gibi Türkler şehre girebilirdi. Çünkü Antakya'da tüm şartlar Haçlıların aleyhine işliyordu. Haçlıların bu ilk seferi neredeyse Antakya önlerinde sonlanmak üzereydi. Fakat beklenenden çok farklı bir şey yaşandı ve Antakya'daki kritik durum

Haçlılar açısından olağanüstü bir şekilde tersine döndü. Haçlılar Antakya'nın dışında bulunan Türklere karşı 28 Haziran 1098'de yaptıkları saldırıda başarı elde ettiler.

Haçlıların Türkler üzerindeki zaferinde onları kuşatan ordudaki gevşemelerin olduğu açıktır. Nitekim Kürboğa birlikleri içerisinde kopmaların yaşanarak ordunun sayısının azalması Haçlılara karşı yapılacak mukavemeti güçleştirmiş ve dağılmaya sebebiyet vermiştir. Türklerin bu muvaffakiyetsizliklerinin altında bazı İslâm kaynakları Fâtımîlerin etkisinin olduğunu dahi düşünmektedir.

8.2.2.8.Kudüs'ün Haçlılar Tarafından alınması

1099 yılı 7 Haziran'ında Haçlı ordusu Kudüs surları önünde geldi.²⁸³ Kudüs şehri 1071 yılından Haçlıların bölgeye gelmeden bir önceki sene olan 1098 yılının Ağustos ayına kadar Türk idaresindeydi. Türklerden sonra şehir Fâtımîlerin hâkimiyeti altına girmişti. Kudüs yaklaşık bir senedir Fâtımîlerin kontrolü altında olsa da bu durum saldırı için hazırlıksız olduklarını göstermiyordu ve uzun sürebilecek bu kuşatma için daha öncesinden önlemlerini almışlardı. Haçlılar, Avrupa'da kendilerine anlatılan vaadlere bir an önce kavuşabilmek ve nihaî hedeflerine ulaşabilmek arzusuyla şehri kuşatmaya başladılar, fakat daha önce Antakya'da olduğu gibi ordu kısa süre içinde zorluklarla yüzleşmeye başladı. Şehir müstahkem surları ve bu surların uzunluğu dolayısıyla topyekûn bir kuşatma için elverişsizdi. Yakın çevrede gıda ihtiyaçlarını karşılayacakları bir yer olmadığı gibi etraftaki tarlalar kuşatılanlar tarafından daha onlar bölgeye intikal etmeden tahrip edilmişti. Ayrıca Haçlılar su ihtiyaçlarını ancak 6 mil ötedeki kuyulardan sağlayabiliyorlardı. Haçlıların yanlarında kale kuşatmalarını aşacak savaş âletleri yoktu. Ayrıca Haçlılar bu savaş âletlerini üretecek teknik kabiliyetteki nitelikli insanlara da sahip değillerdi. Böyle yetersiz bir orduya sahip Haçlıların Kudüs'e gelinceye dek geçtikleri müstahkem kaleleri olan birçok şehirde, hiç olmazsa Antakya önündeki kuşatmada, teknik bilgisi olan insan gücünün, teçhizatın ve bu teçhizat için gerekli ikmalin ne kadar önemli olduğunu öğrenmiş olması gerekiyordu. Bu sebeple Bizans'tan ordunun rehber ve asker desteğinin dışındaki eksiklikleri için teknik destek de talep edilmeliydi. Girişilen seferin büyüklüğü ve olası riskleri göz önüne alındığında Kudüs önünde ve ona giden yolculukta karşılaşılabilecek zorlukların giderilmesi için ayrıntılı bir çalışma yapılmış olmalıydı. Bizans Haçlıların karşılaştıkları düşmanları ve fiziki kısıtlılıkları, bölgede yıllardır siyaset ve savaş yaparak kazandığı tecrübeyle biliyordu. Bu bakımdan Bizans ile Haçlılar, karşılaşılabilecekleri diğer sıkıntılar açısından iş birliği içerisinde olmalıydılar. Çünkü Batılı Hristiyanlar için Birinci Haçlı Seferi'nin nihaî hedefi olarak görülen Kudüs'e ilerleyiş doğudaki din kardeşlerine yardım etme maksadıyla yapılıyordu. Dolayısıyla Bizans'ın da Batılılara aradaki tüm anlaşmazlıklara rağmen hiç olmasa deniz yoluyla her türlü ikmalde bulunması gerekiyordu. Haçlılar ise o güne kadar imparator ile aralarında olumsuz ilişkiler yaşamış ve kendilerine yapacağı yardımlardan dolayı üzerlerinde bir tahakküm ve liderlik kuracağı düşüncesine kapılmış olsa da, sefer sırasında veya Müslümanlar karşısında zorlandıkları her durumda Bizans'ın kendilerine bir kurtarıcı olarak gelmelerini umut etmekteydiler. Fakat Haçlıların Bizans tarafından yapılmasını umdukları yardım iki batılı güçten geldi. Bunlar, 17 Haziran'da Müslümanlar tarafından terk edilmiş Yafa limanına gelen iki Cenova ve dört İngiliz

gemisiydi. Haçlıların Kudüs önlerinde yaşadığı çaresizlik gelen bu gemilerin getirdiği iye ve kuşatma malzemeleriyle umuda döndü. Çünkü Haçlılar için Yafa limanına gelen bu yardım hayatı önem taşıyordu, Kudüs önlerinde kuşatmayı aşmak için gerekli olan âletler bu gemiler sayesinde karşılandı. Malzemelerden yapılacak kuşatma âletleri ise gemilerle gelen nitelikli insanlardan karşılandı. Dolayısıyla Kudüs'ün ve Haçlıların kaderinin belirlenmesinde Bizans İmparatorluğu'nun desteğinden çok Cenova ve İngiliz gemileriyle yapılan kereste, ip ve mühendis yardımı çok daha önemli bir rol oynadı.

Maddî yardımların etkisiyle şehrin surlarına yapılan saldırılar sıklaştı. Fakat askerî birlikler etkili taarruzlar yapamıyorlardı. Bu sebeple Haçlı liderleri, askerlerin morallerini üst düzeyde tutabilmek için Antakya'da etkili olduğu ispatlanmış dinî coşkuyu Kudüs'ün surları etrafında da canlandırdılar. Bu dinî coşkuya sebep olan olay Antakya'daki kutsal mızrak hikayesinden biraz farklıydı fakat iddiaya göre oluşturduğu motivasyon imkânsızlıklar içindeki Haçlıları tahrik etmeye yetti. Söylentilere göre Antakya'da ölmüş Adhemar ordu içerisinde görüldü ve Kudüs'ü alacaklarına dair müjdeli haberler verdi. Haçlılar varlığı meçhul bu müjdecinin getirdiği haberlerin tesiriyle aralarındaki ihtilafı ve anlaşmazlıkları bir kenara koyarak şehrin ele geçirilmesinden kısa bir süre öncesinde geçici bir ittifak kurmayı başardılar. Tüm bunların sonucunda 15 Temmuz'daki saldırıda Haçlı ordusu başarılı oldu. Godefroi de Bouillon birliklerine bağlı Tournaili iki savaşçı ahşap bir kuşatma kalesi arasından sıçrayarak duvarlara bir dayanak sağlamayı başarıp Haçlıların şehre girebileceği bir yol açtı ve şehir Haçlıların eline geçmiş oldu

(I.Haçlı seferleri sonrası kurulan krallıklar)

8.3.1. Haçlı Seferi: Kudüs'ün Fethi ve Beylikler ve Bizans İmparatorluğu Üzerindeki Derin İzler

Kudüs gibi İslamiyet açısından en önemli olan 3. şehrinin Haçlılar tarafından fethedilmesi İslam dünyası için sadece bir şehrin kaybından daha fazla etki etmiştir. Dini öneninin yanında önemli bir liman kenti olan bu şehir ekonomik, ticari ve siyasi yönden müslümanlar için çok önemliydi. Özellikle bölgedeki ticaret yollarının hakimiyetinin kaybedilmesi ekonomik açıdan müslümanları geriye atmıştır. Haçlılar bu bölgeyi kontrol altına alarak Müslüman Tüccarlara ve halka yapılan baskılar sonucu halk ve tüccarlar büyük bunalım yaşamıştır. Ek olarak Kudüs ve çevresinin Orta Doğunun en büyük kültür merkezi oluşu ve bu bölgenin Haçlıların eline geçmesi sonucu çok büyük bir prestij kaybı ve otorite boşluğu yaşanmıştır.

Bu otorite boşluğu ve Haçlıların baskıcı yönetimi yerel halka çok büyük bir öfke uyandırmıştır ve onları bir tutkal gibi birbirine yapıştıran bir güç haline gelmiştir. Bu olaylar birbiriyle bağlanınca özellikle yerel Müslümanlar arasında büyük bir direniş ruhu oluşturmuş, İslam dünyasında dini aidiyet duygusunu pekiştirmiştir. Halkın birleşmesi ardından farklı mezheplerden olmalarına rağmen birleşmek zorunda kalmışlardır. Özellikle ilerleyen dönemlerde Selahaddin Eyyubi önderliğinde bu birleşmeler iyice artmış ve daha öncesinden birbirinden ayrı yapılan Kudüs'ü geri alma çalışmaları tek bir çatı altında toplanmıştır. Müslümanlar aralarındaki kavgaları bırakıp ortak bir hedefe odaklanmıştır. Tek bir yerden yönetilen Müslümanlar ilerleyen dönemlerde Kudüs'ü tekrardan kazanmayı başarmışlardır.

Bizans ve haçlılar arasında sefer sürecinde İznik te başlayan ayrılmalar Antakya'nın fethinde daha da alevlenmiştir. Kudüs'ün fethi sürecinde ve Kudüs'ün Fethinden sonra bu ayrılmalar belirgin hale gelmiştir. Kudüsteki ortodoks patrikliği kaldırılıp yerine Latin kilisesinin inşası sonrası iyice gerilen Bizans Haçlı ilişkileri kopmaya başladı. Diplomasi kanalları tıkanan ve İstanbul'da Haçlıların imparatora verdikleri yemine göre Antakya ile aynı statüde bulunan Lazkiye limanına askerî harekât düzenleyen Antakya kontu Bohemund'un imparator tarafından durdurulması gerekiyordu. Bu amaçla Aleksios ona sorumluluklarını hatırlatan ve faaliyetlerine devam ederse maruz kalacağı askerî bir yaptırımını haber veren tehdit içerikli bir mesaj gönderdi. Bohemund ise tüm bu olaylara sebep olanın ve kendisini bu şekilde hareket etmeye sevk eden kişinin Haçlılara Kudüs yolunda askerî yardımda bulunmayan ve verdiği sözleri tutmayan imparator olduğunu söyleyip girişimlerinden ve elindekilerinden vazgeçmeyeceğini bildiren karşı bir cevap ilettili.

Sonuç olarak, Haçlıların Kudüs'ü fethetmesi, Bizans İmparatorluğu'na çok yönlü zararlar vermiştir. Bu olay, Bizans'ın askeri gücünü, siyasi istikrarını ve dini saygınlığını zayıflatmış, Haçlılar'ın ilerleyişi, Bizans'ın Batı ile olan ilişkilerinin daha da karmaşık olmasına yol açmıştır. Kudüs'ün kaybı, Bizans'ın tarihindeki önemli bir dönüm noktası olmuş ve Batı'nın etkisinin giderek artmasına neden olmuştur.

Haçlıların Kudüs'ü alması, Anadolu'daki I. Dönem Beylikleri için önemli bir dönemeç olmuş ve bir dizi politik, askeri ve sosyal etki yaratmıştır. Haçlı Seferleri, özellikle Bizans İmparatorluğu'nu zayıflatarak Anadolu'daki Türk beyliklerinin önünü açmıştır. Haçlıların Kudüs'ü fethetmesi, Bizans'ı iç karışıklıklarla uğraşmaya ve Haçlılarla mücadele etmeye zorlamış, bu da Anadolu'daki Türk beyliklerinin güçlenmesine neden olmuştur. Beylikler, Bizans'ın zayıflığından yararlanarak Anadolu'nun çeşitli bölgelerinde topraklarını genişletmiş ve yerleşimlerini güvence altına almışlardır.

Kudüs'ün Haçlılar tarafından alınması, aynı zamanda Türk beyliklerini Batı'dan gelen tehditlere karşı daha dikkatli olmaya zorlamıştır. Haçlılar, yalnızca Kudüs'ü değil, aynı zamanda Anadolu'nun bazı bölgelerini de hedef almışlardır. Bu durum, Anadolu'daki beyliklerin bir araya gelerek ortak bir savunma yapma ihtiyacını doğurmuştur. Beylikler, özellikle Haçlıların ilerlemesini durdurmak amacıyla birleşmiş ve stratejik işbirlikleri kurmuşlardır. Haçlılar, Anadolu'da bazı yerleşim yerlerini ele geçirirken, Türk beylikleri buna karşı koymak için yerel direnişler başlatmış ve Haçlıların Anadolu'ya yayılmalarını engellemeye çalışmışlardır.

Sonuç olarak, Haçlıların Kudüs'ü alması, Anadolu'daki I. Dönem Beylikleri üzerinde doğrudan ve dolaylı etkiler yaratmıştır. Bizans'ın zayıflamasıyla birlikte beylikler güçlenmiş, Haçlıların tehditleri karşısında birleşmeye çalışmış, aynı zamanda kültürel etkileşim artmıştır. Bu süreç, Anadolu'daki Türk beyliklerinin şekillenmesinde büyük rol oynamıştır.

9.Kaynakça

<https://nek.istanbul.edu.tr/ekos/TEZ/ET000445.pdf>

<https://www.britannica.com/event/Crusades/The-Crusader-states>

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/ttkbelleten/issue/60717/898302>

https://books.google.com.tr/books?hl=tr&lr=&id=Z_sWBOzEleMC&oi=fnd&pg=PP8&dq=first+crusade&ots=1WsrZMOKR&sig=OvLTPXOIq1ri01VQCK7CA4Z272c&redir_esc=y#v=onepage&q=first%20crusade&f=false

https://books.google.com.tr/books?hl=tr&lr=&id=Exxeto51p3cC&oi=fnd&pg=PR10&dq=first+crusade&ots=89Q48d8d5g&sig=qSIhCiAx9rPecPX3vvNCavPL3Wo&redir_esc=y#v=onepage&q=first%20crusade&f=false

<https://dergipark.org.tr/en/pub/jss/issue/73087/1131134>

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/sufesosbil/issue/11419/136407>

<https://nek.istanbul.edu.tr/ekos/TEZ/ET001692.pdf>

<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1168371>

<https://iupress.istanbul.edu.tr/tr/journal/jos/article/dusman-yaratma-araci-olarak-tarih-yazimi-hacl-i-kaynaklarinda-kutsal-sehir-algisi-ve-kudus>

